

امام خمینی رحمۃ اللہ علیہ

در عین اینکه از اجتهاد جواهری به صورتی محکم و استوار ترویج می‌شود از محاسن روش‌های جدید و علوم مورد استفاده حوزه‌های علمیه استفاده گردد.

روحانیت و حوزه‌های علمیه دفتر دهم ص ۵۵۷

مقام معظم رهبری علیه السلام

در حوزه کارهای عظیمی باید انجام گیرد تا حوزه آن بشود که مورد توقع است یکی از این کارها تغییر یا تکمیل و اصلاح نظام آموزشی است.

۱۳۷۶/۰۶/۲۹

مشخصات سند	تنظیم و ویرایش	دریافت کنندگان سند
۱. تاریخ ویرایش: ۱۴۰۱-۱۴۰۰؛	۱. تنظیم: مدرسه حضرت ولی عصر علیه السلام ؛	۱. مدیر حوزه علمیه خراسان؛
۲. شماره ۱۴۷۲۶۱۶؛	۲. ویرایش اول: کمیسیون تخصصی آموزش شورای عالی حوزه علمیه خراسان؛	۲. معاونت آموزش حوزه علمیه خراسان؛
۳. تاریخ تصویب: ۱۴۰۲/۰۲/۱۲؛		۳. معاونت های مرکز مدیریت حوزه علمیه خراسان؛
۴. شماره مصوبه: ۴۷۴؛		۴. مدیران استانی خراسان شمالی و جنوبی؛
۵. زمان بازنگری مجدد: طبق مصوبات؛		۵. مدارس و مراکز تخصصی حوزه علمیه خراسان؛
۶. تاریخ ابلاغ: ۱۴۰۲/۰۳/۳۰.		۶. دبیرخانه شورای عالی حوزه های علمیه (قم)؛
		۷. مرکز مدیریت حوزه های علمیه (قم).

تأیید کنندگان سند

این رشته در صد و هفتاد و پنجمین جلسه شورای عالی حوزه علمیه خراسان در تاریخ ۱۴۰۲/۰۲/۱۲ به تصویب رسید.

محمد باقر فرزانه
دبیر شورای عالی حوزه علمیه خراسان

فهرست

فصل اول: کلیات..... ۶

مقدمه..... ۷

ضرورت..... ۸

اهداف..... ۹

فصل دوم: برنامه‌های آموزشی / پژوهشی تعداد کل واحدهای آموزش..... ۱۱

تعداد واحدهای درسی..... ۱۲

جدول عناوین و واحدهای درسی..... ۱۲

فصل سوم: عناوین و سرفصل‌های دروس..... ۱۷

کلیات و تاریخ فلسفه اسلامی..... ۱۸

فلسفه اسلامی (۵)..... ۵۶

فلسفه اسلامی (۶)..... ۵۸

کلام تحلیلی امامیه (۱) (معرفت‌الله)..... ۶۱

کلام تحلیلی امامیه (۲) (اسماء و صفات)..... ۶۴

کلام تحلیلی امامیه (۳) (توحید و شرک)..... ۶۷

کلام تحلیلی امامیه (۴) (افعال الهی)..... ۷۰

کلام تحلیلی امامیه (۵) (نبوت)..... ۷۳

کلام تحلیلی امامیه (۶) (امامت)..... ۷۶

کلام تحلیلی امامیه (۷) (مهدویت)..... ۸۰

کلام تحلیلی امامیه (۸) (انسان‌شناسی)..... ۸۳

کلام تحلیلی امامیه (۹) (معاد)..... ۸۵

کلام جدید..... ۸۸

مبانی و روش‌های تفسیری امامیه..... ۹۰

مبانی و روش‌های اعتبارسنجی احادیث امامیه..... ۹۲

عرفان اسلامی..... ۹۵

فروق و مذاهب اسلامی..... ۲۰

تاریخ و مدارس کلام امامیه..... ۲۲

کتابشناسی منابع کلامی..... ۲۵

روش‌شناسی کلام اسلامی..... ۲۷

مبانی و قواعد کلام اسلامی..... ۲۹

معرفت‌شناسی دینی..... ۳۲

کلام استدلالی (۱) (توحید و عدل)..... ۳۴

کلام استدلالی (۲) (نبوت)..... ۳۷

کلام استدلالی (۳) (امامت)..... ۳۹

کلام استدلالی (۴) (معاد)..... ۴۱

فلسفه سیاسی اسلام..... ۴۳

فلسفه اسلامی (۱)..... ۴۵

فلسفه اسلامی (۲)..... ۴۷

فلسفه اسلامی (۳)..... ۵۰

فلسفه اسلامی ۴..... ۵۳

فصل اول

مشخصات کلی رشته

مقدمه

در سایه الطاف خداوند متعال و عنایات ائمه معصومین علیهم السلام، مدرسه علوم دینی حضرت ولی عصر عجل الله تعالی فرجه در راستای بیانیه مأموریت خود، قصد دارد با توسعه آموزش‌های تخصصی کلام که محور باورهای شیعه امامیه را تشکیل می‌دهد بر تحکیم علمی این مهم در میان طلاب حوزه علمیه خراسان بیفزاید. بدین منظور تأسیس رشته کلام تخصصی ذیل ضروری به نظر می‌رسد.

عنوان رشته

فارسی: کلام امامیه

عربی: کلام الامامیه

تبیین اجمالی رشته/گرایش

سطح دو و سه کلام امامیه، یکی از شاخه‌های رشته کلام اسلامی است، که در آن طلاب، مبانی و مسائل کلام امامیه را می‌آموزند و توانایی پاسخگویی به نیازها و تحقیق در حد تحلیل و بررسی تطبیقی و تدریس آن را پیدا می‌کنند و در پایان، موفق به دریافت دانشنامه سطح سه این رشته می‌شوند.

مقطع مربوطه

مقطع تخصصی ■ مقطع عالی □

تاریخچه رشته/گرایش

این رشته با عنوان «کلام امامیه» در حوزه علمیه قم در سطح ۳ و ۴ در مراکزی مثل مرکز تخصصی معارف اهل بیت علیهم السلام و در دانشگاه تهران از سال ۱۳۹۱ در مقطع کارشناسی ارشد و در دانشگاه قرآن و حدیث نیز در مقطع کارشناسی ارشد و دکتری برگزار می‌گردد.

ذکر رشته/گرایش‌های مشابه

رشته مشابه «کلام امامیه» با عنوان «کلام اسلامی»، «فلسفه و کلام اسلامی»، «فلسفه و کلام» با گرایش کلام اسلامی و «علوم حدیث با گرایش کلام و عقائد» در مراکز علمی مختلف در سطح کشور برقرار است.

ضرورت

۱. جهت‌گیری تمدنی بر اساس رسالت و مأموریت حوزه‌های علمیه؛
۲. تقویت رویکردهای اجتماعی؛
۳. رویکرد میان‌رشته‌ای ناظر بر حل مسئله در همه دانش‌ها و مهارت‌های حوزوی؛
۴. اولویت صبغه مهارتی و مسئله‌محوری در تدوین و تصویب رشته‌ها؛
۵. اولویت در تدوین موضوعات نوظهور و متغیرهای مهم آینده؛
۶. تمرکز بر مزیت نسبی حوزه علمیه خراسان؛
۷. توجه به اقتضائات جنسیتی تخصص‌گرایی در حوزه‌های علمیه؛
۸. تمرکز بر رشته‌های علوم اسلامی و اجتناب از تأسیس رشته‌های علوم انسانی.

امتیازات این رشته/گرایش در مقایسه با رشته/گرایش‌های مشابه

این رشته با اینکه تأکید بر مباحث عقلی دارد، مهم‌ترین امتیاز آن نسبت به رشته‌ها و گرایش‌های مشابه، تمرکز بیشتر بر معارف و باورهای اصیل کتاب و سنت و نشان‌دادن برتری آن بر سایر مذاهب و مدارس فکری می‌باشد.

اهداف و کارکردهای رشته/گرایش

۱. توسعه و تعمیق شناخت نسبت به مسائل و باورهای عقلی و نقلی و دفاع از عقائد شیعه امامیه؛
۲. افزایش توان تحقیق در حد تحلیل و بررسی تطبیقی و زمینه‌سازی جهت تألیف در زمینه مسائل کلامی؛
۳. تقویت توان پاسخگوئی به پرسش‌ها و شبهات روز در حوزه کلام امامیه؛
۴. توانمندسازی طلاب برای تدریس مباحث کلامی در سطوح پایین‌تر؛
۵. شناخت منابع مهم کلامی و توان استفاده از آن؛
۶. تربیت طلاب مستعد جهت ورود به سطوح بالاتر.

کیفیت اجرای رشته/گرایش

حضور ☒ غیرحضور ☐ نیمه‌حضور ☐ مجازی ☐

ساختار دوره

آموزشی ☐ پژوهشی ☐ آموزشی - پژوهشی ☒

فصل دوم
برنامه های آموزشی / پژوهشی
تعداد کل واحدهای آموزشی

تعداد واحدهای درسی

ردیف	عنوان	تعداد واحد
۱	مشترک (فقه و اصول)	۶۰
۲	پیش نیاز	۱۰
۳	تخصصی	۲۸
۴	اختصاصی گرایش	۴۲
۵	مهارتی	۶
۶	پایان نامه	۶
جمع کل		۱۵۲

۱۲

کلام امامیه

جدول عناوین و واحدهای درسی

الف: دروس مشترک

ماده آموزشی	متن درسی	تعداد واحد
اصول فقه ۱	رسائل بخش ۱ / حلقة ثالته بخش ۱	۱۰
اصول فقه ۲	رسائل بخش ۲ / حلقة ثالته بخش ۲	۱۰
اصول فقه ۳	رسائل بخش ۳ / حلقة ثالته بخش ۳	۱۰
فقه ۱	مکاسب بخش ۱	۱۰
فقه ۲	مکاسب بخش ۲	۱۰
فقه ۳	مکاسب بخش ۳	۱۰
جمع کل		۶۰

ب: دروس پیش نیاز

ماده آموزشی	متن درسی	تعداد واحد
کلام اسلامی ۱ و ۲	آموزش کلام اسلامی، سعیدی مهر	۴
آشنایی با قرآن و علوم آن	علوم قرآنی، آراسته	۲
آشنایی با حدیث و علوم آن	آشنایی با علوم حدیث، نصیری	۲
منطق کاربردی	منطق کاربردی، خندان	۲
جمع کل		۱۰

ج: دروس تخصصی

ماده آموزشی	متن درسی	تعداد واحد
کلیات و تاریخ فلسفه اسلامی	کلیات فلسفه، شیروانی - تاریخ فلسفه اسلامی، حسن معلمی	۴
فرق و مذاهب اسلامی	فرق و مذاهب اسلامی، برنجکار - تاریخ مذاهب اسلامی، صابری	۲
تاریخ و مدارس کلام امامیه	مدارس کلامی، سبحانی - سیر تطور کلام شیعه، جبرئیلی	۲
کتابشناسی منابع کلامی	آشنایی با منابع کلامی امامیه، رضایی	۲
روش شناسی کلام اسلامی	روش شناسی کلام اسلامی، ربانی - روش شناسی علم کلام، برنجکار	۲
مبانی و قواعد کلام اسلامی	کشف الفوائد فی شرح القواعد، حلی - کشف المعاهد فی شرح القواعد، حمصی	۲
معرفت شناسی دینی	درآمدی بر معرفت شناسی دینی و مبانی معرفت دینی، حسین زاده	۲
کلام استدلالی (۱) (توحید و عدل)	کشف المراد	۴
کلام استدلالی (۲) (نبوت)	کشف المراد	۲

۲	کشف المراد	کلام استدلالی (۳) (امامت)
۲	کشف المراد	کلام استدلالی (۴) (معاد)
۲	مبانی اندیشه سیاسی در اسلام، عمید زنجانی	فلسفه سیاسی اسلام
۲۸	جمع کل واحدهای تخصصی	

د: دروس اختصاصی گرایش

تعداد واحد	متن درسی	ماده آموزشی
۲	نهایه الحکمه (مرحله ۱ و ۲ و ۳)	فلسفه اسلامی (۱)
۲	نهایه الحکمه (مرحله ۴ و ۵ و ۶)	فلسفه اسلامی (۲)
۲	نهایه الحکمه (مرحله ۷ و ۸)	فلسفه اسلامی (۳)
۲	نهایه الحکمه (مرحله ۹ و ۱۰)	فلسفه اسلامی (۴)
۲	نهایه الحکمه (مرحله ۱۱)	فلسفه اسلامی (۵)
۲	نهایه الحکمه (مرحله ۱۲)	فلسفه اسلامی (۶)
۲	الهیات، سبحانی - تنبیهات حول المبدأ والمعاد، مروارید	کلام تحلیلی امامیه (۱) (معرفت الله)
۲	اسما و صفات حق، دینانی - توحید الامامیه، ملکی	کلام تحلیلی امامیه (۲) (اسماء و صفات)
۲	کشف الارتیاب، امین - توحید و شرک در قرآن کریم، سبحانی	کلام تحلیلی امامیه (۳) (توحید و شرک)
۲	فاعلیت خداوند، قراملکی - حسن و قبح، نصرتیان	کلام تحلیلی امامیه (۴) (افعال الهی)
۲	راه سعادت، شعرانی - بیان الفرقان (بخش نبوت)، قزوینی	کلام تحلیلی امامیه (۵) (نبوت)

۴	ضیاء العالمین، فتونی - دلائل الصدق، مظفر	کلام تحلیلی امامیه (۶) (امامت)
۲	امامت و مهدویت، صافی گلپایگانی - درس نامه مهدویت، سلیمیان	کلام تحلیلی امامیه (۷) (مهدویت)
۲	انسان شناسی، برنجکار - انسان شناسی، مصباح یزدی	کلام تحلیلی امامیه (۸) (انسان شناسی)
۲	کفایة الموحدين، نوری طبرسی - تنبیهات حول المبدأ و المعاد، مروارید	کلام تحلیلی امامیه (۹) (معاد)
۴	مسائل کلامی جدید، خسروپناه - کلام جدید، یوسفیان	کلام جدید
۲	مبانی تفسیری، ربانی بیرجندی - قواعد تفسیر قرآن، بابایی	مبانی و روش های تفسیری امامیه
۲	مقدمه معجم رجال الحديث، خویی - اعتبارسنجی میراث مکتوب شیعه، حسینی شیرازی	مبانی و روش های اعتبارسنجی احادیث امامیه
۲	مبانی و اصول عرفان نظری، یزدان پناه - مبانی عرفان، یحیی یثربی	عرفان اسلامی
۴۲	جمع کل واحدهای اختصاصی گرایش	

۵: دروس مهارتی

تعداد واحد	متن درسی	ماده آموزشی
۲	متن یا جزوه معرفی شده از سوی کمیسیون تخصصی پژوهش شورای عالی	روش تحقیق تخصصی
۴	مهارت روش تدریس / مهارت مدیریت و برنامه ریزی آموزشی / مهارت روش تبلیغ / مهارت مناظره و ارتباط	مهارت
۶	جمع کل واحدهای مهارتی	

فصل سوم

عناوین و سرفصل دروس

کلیات و تاریخ فلسفه اسلامی

عنوان درس		نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعت	شیوه اجرا				پیش نیاز			شیوه ارزشیابی	
کلیات و تاریخ فلسفه اسلامی		تفصیلی	عمومی	۴	۶۴	حضوری	بیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	داد	نیاز	کتابی	شفاهی	تحقیقی
						*					*	*		

اهداف

آشنایی با کلیات، تاریخ، مکاتب، کتب و مناهج فلسفه اسلامی.

سرفصل‌ها

۱. بخش اول: کلیات فلسفه اسلامی:

■ تعریف؛

■ نام‌گذاری؛

■ اهداف؛

■ کارکردها؛

■ تفاوت‌ها با سایر علوم.

۲. بخش دوم: تاریخ و مکاتب فلسفه اسلامی:

■ پیدایش؛

■ تطورات؛

■ مدارس؛

■ فلاسفه شیعه؛

■ فلاسفه اهل سنت؛

■ مکاتب.

۳. بخش سوم: کتابشناسی فلسفه اسلامی:

- نخستین کتب؛
- کتب بر اساس قرون؛
- کتب بر اساس مدارس و مکاتب؛
- بخش چهارم: روش‌شناسی فلسفه اسلامی؛
- فلسفه مشاء؛
- فلسفه اشراق؛
- فلسفه صدرایی.

منابع

منابع اصلی

۱. کلیات فلسفه، علی شیروانی، نشر مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه، ۱۴۰۰ ش.
۲. تاریخ فلسفه اسلامی، حسن معلمی و علی شیروانی و دیگران، نشر پژوهشگاه المصطفی، ۱۳۹۷ ش.

منابع فرعی

۱. آشنایی با علوم اسلامی، مرتضی مطهری، نشر صدرا، ۱۳۷۴ ش.
۲. اصول فلسفه و روش رئالیسم، مرتضی مطهری، نشر صدرا، ۱۳۷۳ ش.
۳. ماجرای فکر فلسفی در جهان اسلام، غلامحسین ابراهیمی دینانی، ۱۳۷۹ ش.
۴. تاریخ فلسفه اسلامی، هانری کرین، نشر امیرکبیر، ۱۳۹۹ ش.
۵. تاریخ فلسفه در جهان اسلامی، حنا فاخوری، آیتی، نشر شرکت علمی و فرهنگی، ۱۳۹۹ ش.
۶. سیر فلسفه در جهان اسلام، ماجد فخری، پورجوادی، مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۹۴.
۷. فلاسفه شیعه، عبدالله نعمه، نشر آموزش انقلاب اسلامی، ۱۳۶۷ ش.
۸. فلسفه چیست، رضا داوری، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۷۵ ش.
۹. الفلسفه و الفلاسفه فی الحضاره العربیه، عبدالرحمن البدوی، نشر دارالمعارف تونس، ۱۹۹۹ م.
۱۰. تاریخ فلسفه در ایران و جهان اسلامی، علی اصغر حلبی، نشر اساطیر، ۱۳۸۶ ش.

فرق و مذاهب اسلامی

عنوان درس		نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعت	شیوه اجرا				پیش نیاز		شیوه ارزشیابی	
فرق و مذاهب اسلامی		نظری	عملی			حضوری	بیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	تلفاهی
		*		۲	۳۲	*					*		

اهداف

آشنائی با تاریخچه پیدایش، مؤسسان، مهم ترین آموزه ها، و گرایشات و تطورات فرقه های مهم تشیع و تسنن.

سرفصل ها

۱. کلیات؛

۲. علل پیدایش فرقه های اسلامی؛

۳. نخستین فرقه ها:

■ خوارج، مرجئه، قدریه، جبریه، جهمیه.

۴. شیعه:

■ امامیه، کیسانیه، زیدیه، اسماعیلیه، واقفیه.

۵. اهل سنت:

■ معتزله، اهل الحدیث، اشاعره، ماتریدیه، سلفیه، وهابیت.

۶. غلات:

■ دروزیه، اهل حق، نصیری، شیخیه، بایه، بهائیه.

منابع

منابع اصلی

۱. آشنایی با فرق و مذاهب اسلامی، رضا برنجکار، نشر طه، ۱۳۹۸ ش.
۲. تاریخ فرق اسلامی، حسین صابری، نشر سمت، ۱۳۹۵ ش.

منابع فرعی

۱. بحوث فی الملل و النحل، جعفر سبحانی، نشر مؤسسه امام صادق، ۱۴۲۸ ق.
۲. فرق الشیعه، حسن بن موسی نوبختی، نشر دارالاضواء، ۱۳۵۳ ش.
۳. اوائل المقالات، شیخ مفید، کنگره جهانی هزاره شیخ مفید، ۱۳۸۸ ش.
۴. الملل و النحل، عبدالکریم شهرستانی، نشر دارالمعرفه، ۱۴۱۵ ق.
۵. الفصل فی الملل و الاهواء و النحل، ابن حزم، نشر خانجی، ۱۴۱۶ ق.
۶. المقالات و الفرق، سعد بن عبدالله اشعری، انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۶۰ ش.
۷. مقالات الاسلامیین و اختلاف المصلین، ابوالحسن اشعری، دارالنشر، ۱۴۰۰ ق.

تاریخ و مدارس کلام امامیه

عنوان درس			نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعات	شیوه اجرا					پیش نیاز			شیوه ارزشیابی		
تاریخ و مدارس کلام امامیه			تفصیلی	مجموعی			حضوری	بیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	تجربی	تفصیلی	تجربی	تفصیلی
			*		۲	۳۲	*				*			*			

اهداف

شناخت کلی علم کلام، موضوع، غایت و مبانی آن، و آشنایی با سیر تکون و تطوّر علم کلام، و مشربهای کلامی و متکلمین بزرگ.

پیش نیاز

درس فرق و مذاهب اسلامی.

سرفصل ها

۱. مباحث مقدماتی؛

■ تعریف، نام گذاری، اهداف، کارکردها، تفاوت ها با سایر علوم.

۲. تاریخ کلام:

■ تعریف، اهداف؛

■ روش های مطالعه تاریخ کلام؛

■ رابطه تاریخ کلام با تاریخ و علم کلام؛

■ تفاوت تاریخ کلام با تاریخ فرق.

۳. دوره های تاریخ کلام امامیه:

■ دوره پیدایش کلام شیعه؛

■ دوره توسعه و شکل گیری؛

■ دوره تدوین و تبیین جامع؛

■ دوره رقابت و اختلاط؛

■ دوره استحاله؛

■ دوره معاصر.

۴. مدارس و متکلمان کلام امامیه:

■ مدرسه مدینه؛

■ مدرسه کوفه؛

■ مدرسه قم؛

■ مدرسه بغداد؛

■ مدرسه حله؛

■ مدرسه شیراز؛

■ مدرسه اصفهان؛

■ مدرسه هند؛

■ مدرسه نجف؛

■ مدرسه جبل عامل؛

■ مدرسه خراسان؛

■ مدرسه قم معاصر.

منابع

منابع اصلی

۱. مدارس کلامی، محمدتقی سبحانی، نشر مؤسسه معارف، ۱۴۰۱ ش.
۲. سیر تطور کلام شیعه، صفرعلی جبرئیلی، نشر پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه، ۱۳۸۹ ش.

منابع فرعی

۱. جستارهایی در مدرسه کلامی مدینه، کوفه، قم، بغداد، محمدتقی سبحانی و جمعی از پژوهشگران، نشر دارالحدیث، ۱۴۰۱ ش.
۲. طبقات المتکلمین، جعفر سبحانی، نشر مؤسسه امام صادق، ۱۳۸۲ ش.
۳. تاریخ کلامی امامیه، رسول رضوی، نشر دارالحدیث، ۱۳۹۷ ش.

۴. علم الکلام و المجتمع فی القرنین الثانی و الثالث للهجرة، یوزیف فان اس، نشر دار العلم، ۱۹۹۱ م.

۵. تاریخ اندیشه‌های کلامی در اسلام، عبدالرحمن بدوی، نشر بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی، ۱۳۷۴ ش.

۶. تاریخ کلام، حسن طالقانی، نشر دانشگاه قرآن و حدیث، ۱۴۰۰ ش.

کتابشناسی منابع کلامی

عنوان درس			نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعت	شیوه اجرا				پیش نیاز			شیوه ارزشیابی		
کتابشناسی منابع کلامی			نظری	عملی			حضوری	تیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	شفاهی	تحقیق	
			*		۲	۳۲	*					*	*			

اهداف

آشنایی و معرفی توصیفی و تحلیلی مآخذ مهم کلامی اسلامی.

سرفصل‌ها

۱. آثار کلامی امامیه:

- آثار کلامی محدثان قم؛
- آثار کلامی متکلمان بغداد؛
- آثار کلامی متکلمان و محدثان ری؛
- آثار کلامی متکلمان حله؛
- آثار کلامی متکلمان و محدثان اصفهان؛
- آثار کلامی متکلمان معاصر قم و خراسان.

۲. آثار کلامی زیدیه؛

۳. آثار کلامی اسماعیلیه؛

۴. آثار کلامی اهل سنت:

- آثار کلامی متکلمان معتزله؛
- آثار کلامی اهل حدیث؛
- آثار کلامی اشاعره؛
- آثار کلامی ماتریدیه؛
- آثار کلامی سلفیه و وهابیت.

منابع اصلی

۱. آشنایی با منابع کلامی امامیه، محمدجعفر رضایی، بنیاد پژوهش‌های اسلامی، ۱۴۰۰ش.

منابع فرعی

۱. الفهرست، محمد بن اسحاق ابن ندیم، نشر دارالمعرفه، ۱۹۷۷م.
۲. الفهرست، محمد بن حسن طوسی، نشر مرتضویه، ۱۳۵۶ق.
۳. فهرست اسماء علماء الشیعه و مصنفیهم، منتجب الدین علی بن عبیدالله، نشر دارالاضواء، ۱۴۰۶ق.
۴. کتابشناسی تفصیلی مذاهب اسلامی، محمدرضا ضمیری، مؤسسه آموزشی و پژوهشی مذاهب اسلامی، ۱۳۸۲ش.
۵. معجم التراث الکلامی، تحت اشراف جعفر سبحانی، مؤسسه امام صادق علیه السلام، ۱۴۲۳ق.
۶. معجم طبقات المتکلمین، تحت اشراف جعفر سبحانی، مؤسسه امام صادق علیه السلام، ۱۳۸۳ش.
۷. معجم ما کتب عن الرسول و اهل البيت علیهم السلام، عبد الجبار الرفاعی، انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۷۲ش.
۸. موسوعه مصادر النظام الاسلامی، عبد الجبار الرفاعی، نشر بوستان، ۱۳۸۱ش.

روش‌شناسی کلام اسلامی

عنوان درس		نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعات	شیوه اجرا				شیوه ارزشیابی			
روش شناسی کلام اسلامی		نظری	عملی			حضوری	نیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	شفاهی
		*		۲	۳۲	*					*		

اهداف

آشنایی با مبانی و روش‌شناسی علم کلام مانند: حجیت عقل، آیات و روایات، حجیت خبر واحد در عقائد.

سرفصل‌ها

۱. کلیات؛
 ۲. مفاهیم؛
 ۳. ضرورت بحث؛
 ۴. پیشینه؛
 ۵. منابع؛
 ۶. فصل اول: روش‌شناسی استنباط.
- روش عقلی:
 - اهمیت و جایگاه عقل، مفهوم عقل، کارکردهای عقل؛
 - نقش عقل در معارف؛
 - نظریه میزان بودن عقل، نظریه مفتاح بودن عقل، نظریه مصباح بودن عقل.
 - تعارض عقل و نقل:
 - معناشناسی و شرایط تعارض، حل تعارض.

■ روش نقلی:

■ طبقه‌بندی متون اعتقادی؛

■ ضرورت کل‌نگری و مسئله امکان تجزّی در کلام؛

■ اعتبار قطع در عقاید؛

■ اعتبار ظنّ در عقاید؛

■ اعتبار خبر واحد در عقاید.

منابع

منابع اصلی

۱. روش‌شناسی علم کلام، علی ربانی گلپایگانی، نشر راند، ۱۳۹۹ ش.

۲. روش‌شناسی علم کلام، رضا برنجکار، نشر سمت، ۱۳۹۳ ش.

منابع فرعی

۱. روش‌شناسی استنباط در علم کلام، مهدی نصرتیان، نشر پژوهشگاه قرآن و حدیث، ۱۳۹۵ ش.

۲. روش‌شناسی عقائد دینی، حمیدرضا شاکرین، نشر پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه، ۱۳۹۶ ش.

مبانی وقواعد کلام اسلامی

عنوان درس			نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعات	شیوه اجرا				پیش نیاز			شیوه ارزشیابی		
مبانی وقواعد کلام اسلامی			تفصیلی	عمومی			حضوری	بیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	تجربی	تثاقبی	تحقیقی
			*		۲	۳۲	*					*	*	*		

اهداف

تبیین مهم ترین مبانی وقواعد علم کلام مانند: حسن وقبح عقلی، قاعده لطف.

سرفصل ها

۱. کلیات:

■ مفاهیم؛

■ ضرورت بحث؛

■ پیشینه؛

■ منابع؛

۲. قواعد توحید:

■ قاعده نفی قیاس؛

■ قاعده خروج از حدین (تعطیل، تشبیه) .

۳. قواعد افعال الهی:

■ قاعده حسن وقبح عقلی؛

■ قاعده عدل وحکمت؛

■ قاعده لطف؛

■ قاعده اصلح؛

■ قاعده امتناع نقض غرض؛

■ قاعده قبح عقاب بلا بیان؛

■ قاعده وجوب شکر منعم؛

■ قاعده امتناع تکلیف ما لا یطاق؛

■ قاعده معلل بودن افعال خدا به غرض (هدف داری)؛

■ قاعده توارد ارادتين بر مورد واحد.

منابع

منابع اصلی

۱. کشف الفوائد فی شرح قواعد العقائد، محقق طوسی و علامه حلّی، نشر اسلام، ۱۳۶۰ ش.
۲. کشف المعاهد فی شرح قواعد العقائد، حمصی رازی، مؤسسه مطالعات اسلامی دانشگاه آزاد برلین، ۱۳۸۶ ش.

منابع فرعی

۱. القواعد الکلامية، علی ربانی گلپایگانی، مؤسسه امام صادق علیه السلام، ۱۳۸۱ ش.
۲. قواعد و روش های کلامی، علی ربانی گلپایگانی، مرکز نشر هاجر، ۱۳۹۰.
۳. قواعد کلامی (توحید)، رضا برنجکار، نشر دارالحديث، ۱۳۹۶ ش.
۴. قواعد کلامی (حسن و قبح)، رضا برنجکار، نشر دارالحديث، ۱۳۹۸.
۵. قواعد العقائد/ خواجه نصیرالدین طوسی، تحقیق: علی ربانی گلپایگانی، انتشارات حوزه علمیه قم، بی تا.
۶. منزلت عقل در هندسه معرفت دینی، عبدالله جوادی آملی، تنظیم: احمد واعظی، مرکز نشر اسراء، ۱۳۸۷ ش.
۷. الالهیات علی هدی الکتاب و السنة و العقل، جعفر سبحانی، المركز العالمی للدراسات الإسلامية، ۱۴۱۲ ق.
۸. شرح المقاصد، سعدالدین تفتازانی، تحقیق: عبدالرحمن عمیره، افست قم، ۱۴۰۹ ق.
۹. الکشف عن مناهج الأدلة فی عقائد الملة، ابن رشد، مقدمه و شرح: دکتر جابری، مرکز الدراسات الوحدة العربية، ۱۹۹۸ م.
۱۰. المغنی فی ابواب التوحید و العدل (جلد ۶، ۱۲، ۱۳، ۱۶ و ۱۷)، عبدالجبار معتزلی، تحقیق: جورج قنوتی، الدار المصرية، ۱۹۶۲ م.
۱۱. گوهر مراد، فیاض لاهیجی، نشر سایه، ۱۳۸۳ ش.

۱۲. کشف المراد فی شرح تجرید الاعتقاد، علامہ حلی، تصحیح: حسن حسن زاده آملی، مؤسسه النشر الإسلامی، ۱۴۱۳ ق.
۱۳. قرآن و علم کلام، محمد حسن قدردان، نشر پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه، ۱۳۹۹ ش.

معرفت شناسی دینی

عنوان درس			نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعات	شیوه اجرا				پیش نیاز			شیوه ارزشیابی		
معرفت شناسی دینی			نظری	عملی			حضوری	بیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	تجربی	تفاهمی	تحقیقی
			*		۲	۳۲	*					*	*	*		

اهداف

آشنایی با تعریف، نوع، شرایط و محدودیت های معرفت دینی، ضمن تبیین امکان، معیار صدق و تحول آن.

سرفصل ها

۱. کلیات:

- مفاهیم (معرفت، معرفت دینی)؛
- ضرورت بحث؛
- پیشینه؛
- منابع.

۲. حقیقت معرفت شناسی دینی؛

۳. امکان معرفت دینی؛

۴. معیار صدق معرفت های دینی؛

۵. نظریه توجیه در معرفت های دینی؛

۶. منابع معرفت دینی؛

۷. شرایط معرفت دینی؛

۸. محدودیت معرفت دینی؛

۹. تغییر و تحول در معرفت دینی؛

۱۰. تعارض معرفت های دینی و دیگر معارف بشری؛

۱۱. نظریه قرائت‌های متعدد از دین و مبانی آن؛

۱۲. پلورالیسم دینی یا حقانیت همه ادیان.

منابع

منابع اصلی

۱. درآمدی بر معرفت‌شناسی دینی و مبانی معرفت دینی، محمدحسین زاده، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمه‌الله علیه، ۱۳۹۶ ش.

منابع فرعی

۱. شریعت در آیین معرفت، عبدالله جوادی آملی، تحقیق: حمید پارسانیا، نشر اسراء، ۱۳۹۵ ش.
۲. معرفت دینی، عقلانیت و منابع، محمدحسین زاده، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمه‌الله علیه، ۱۳۸۹ ش.
۳. معرفت‌شناسی دین، محمد فنائی اشکوری، تهران، نشر برگ، ۱۳۷۴ ش.
۴. معرفت دینی از منظر معرفت‌شناسی، علی ربانی گلپایگانی، تهران، کانون اندیشه جوان، ۱۳۸۹ ش.

کلام استدلالی (۱) (توحید و عدل)

عنوان درس			نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعات	شیوه اجرا					پیش نیاز			شیوه ارزشیابی		
کلام استدلالی (۱) (توحید و عدل)			نظری	عملی			حضوری	غیر حضوری	مجازی			دایره	تدارک	کتابی	تجربی	تلفظی	
			*		۴	۶۴	*						*	*			

اهداف

اثبات و تبیین استدلالی عقائد امامیه در مبحث توحید بر اساس کتاب شرح تجرید الاعتقاد.

سرفصل‌ها

۱. المقصد الثالث فی: إثبات الصانع تعالی و صفاته و آثاره:

■ [الفصل] الأول: فی وجوده تعالی؛

■ الفصل الثاني: فی صفاته تعالی؛

■ المسألة الأولى: فی أنَّه تعالی قادر؛

■ المسألة الثانية: فی أنَّه تعالی عالم؛

■ المسألة الثالثة: فی أنَّه تعالی حی؛

■ المسألة الرابعة: فی أنَّه تعالی مرید؛

■ المسألة الخامسة: فی أنَّه تعالی سمیع بصیر؛

■ المسألة السادسة: فی أنَّه تعالی متکلم؛

■ المسألة السابعة: فی أنَّه تعالی باق؛

■ المسألة الثامنة: فی أنَّه تعالی واحد؛

■ المسألة التاسعة: فی أنَّه تعالی مخالف لغيره من الماهیات؛

■ المسألة العاشرة: فی أنَّه تعالی غیر مرکب؛

■ المسألة الحادية عشرة: فی أنَّه تعالی لا ضدَّ له؛

■ المسألة الثانية عشرة: فی أنَّه تعالی لیس بمتحيز؛

■ المسألة الثالثة عشرة: فی أنَّه تعالی لیس بحالَّ فی غيره؛

- المسألة الرابعة عشرة: في نفى الاتِّحاد عنه تعالى؛
- المسألة الخامسة عشرة: في نفى الجهة عنه تعالى؛
- المسألة السادسة عشرة: في أنَّه تعالى ليس محلاً للحوادث؛
- المسألة السابعة عشرة: في أنَّه تعالى غنيٌّ؛
- المسألة الثامنة عشرة: في استحالة الألم واللذة عليه تعالى؛
- المسألة التاسعة عشرة: في نفى المعاني والأحوال والصفات الزائدة في الأعيان؛
- المسألة العشرون: في أنَّه تعالى ليس بمرئىٍّ؛
- المسألة الحادية والعشرون: في باقى الصفات.
- الفصل الثالث: في أفعاله:
 - المسألة الأولى: في إثبات الحُسن والقبح العقليين؛
 - المسألة الثانية: في أنَّه تعالى لا يفعل القبيح ولا يخلُّ بالواجب؛
 - المسألة الثالثة: في أنَّه تعالى قادر على القبيح؛
 - المسألة الرابعة: في أنَّه يفعل لغرض؛
 - المسألة الخامسة: في أنَّه تعالى يريد الطاعات ويكره المعاصي؛
 - المسألة السادسة: في أنا فاعلون؛
 - المسألة السابعة: في المتولد؛
 - المسألة الثامنة: في القضاء والقدر؛
 - المسألة التاسعة: في الهدى والضلالة؛
 - المسألة العاشرة: في أنَّه تعالى لا يعذب الأطفال؛
 - المسألة الحادية عشرة: في حسن التكليف وبيان ماهيته ووجه حسنه وجملة من أحكامه؛
 - المسألة الثانية عشرة: في اللطف و ماهيته وأحكامه؛
 - المسألة الثالثة عشرة: في الألم ووجه حسنه؛
 - المسألة الرابعة عشرة: في الأعواض؛
 - المسألة الخامسة عشرة: في الآجال؛
 - المسألة السادسة عشرة: في الأرزاق؛
 - المسألة السابعة عشرة: في الأسعار؛
 - المسألة الثامنة عشرة: في الأصلح.

منابع اصلی

۱. کشف المراد فی شرح تجرید الاعتقاد، علامه حلی، نشر مؤسسه الإمام الصادق علیه السلام، ۱۳۸۲ ش.

منابع فرعی

۱. شرح کشف المراد، ابوالحسن شعرانی، نشر اسلامی، ۱۳۷۲ ش.
۲. شوارق الالهام، عبدالرزاق لاهیجی، نشر امام صادق علیه السلام، ۱۳۸۷ ش.
۳. گوهر مراد، عبدالرزاق لاهیجی، نشر سایه، ۱۳۸۳ ش.
۴. الجامع لشرحی التجرید، عبدالحسین خسروپناه، نشر دانشگاه ادیان، ۱۳۹۷ ش.
۵. ایضاح المراد، علی ربانی گلپایگانی، نشر رائد قم، ۱۳۹۲ ش.
۶. علم کلام بر اساس تجرید الاعتقاد، رضا برنجکار، نشر دانشگاه قرآن و حدیث، ۱۳۹۷ ش.
۷. توضیح المراد، سید هاشم حسینی طهرانی، نشر دار زین العابدین، ۱۴۰۰.
۸. کلام اسلامی شرحی بر کشف المراد، حسن یوسفیان، انتشارات حکمت اسلامی، ۱۳۹۵.
۹. شرح تجرید العقائد (المشهور بالشرح الجديد)، علاء الدین علی بن محمد قوشچی، تحقیق و تصحیح محمد حسین زارعی رضایی (جلد ۱ و ۲) و محمد رضا امامی نیا (جلد ۳)، انتشارات رائد قم، ۱۳۹۳.

کلام استدلالی (۲) (نبوت)

عنوان درس			نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعات	شیوه اجرا				پیش نیاز			شیوه ارزشیابی		
کلام استدلالی (۲) (نبوت)			تفکری	عملی			حضوری	بیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	تلفظی	تحقیقی	
			*		۲	۳۲	*					*	*			

اهداف

اثبات و تبیین استدلالی عقائد امامیه در مبحث نبوت بر اساس کتاب شرح تجرید الاعتقاد.

سرفصل‌ها

۱. المقصد الرابع في: النبوة [العامّة و الخاصّة]:

- المسألة الأولى: في حسن البعثة؛
- المسألة الثانية: في وجوب البعثة؛
- المسألة الثالثة: في وجوب العصمة؛
- المسألة الرابعة: في الطريق إلى معرفة صدق النبی؛
- المسألة الخامسة: في الكرامات؛
- المسألة السادسة: في وجوب البعثة في كل وقت؛
- المسألة السابعة: في نبوة نبينا محمد ﷺ .

منابع

منابع اصلی

۱. کشف المراد فی شرح تجرید الاعتقاد، علامه حلی، نشر مؤسسه الإمام الصادق علیه السلام، ۱۳۸۲ ش.

منابع فرعی

۲. شرح کشف المراد، ابوالحسن شعرانی، نشر اسلامیه، ۱۳۷۲ ش.
۳. شوارق الالهام، عبدالرزاق لاهیجی، نشر امام صادق علیه السلام، ۱۳۸۷ ش.
۴. گوهر مراد، عبدالرزاق لاهیجی، نشر سایه، ۱۳۸۳ ش.
۵. الجامع لشرحی التجرید، عبدالحسین خسروپناه، نشر دانشگاه ادیان، ۱۳۹۷ ش.
۶. ایضاح المراد، علی ربانی گلپایگانی، نشر رائد قم، ۱۳۹۲ ش.
۷. علم کلام بر اساس تجرید الاعتقاد، رضا برنجکار، نشر دانشگاه قرآن و حدیث، ۱۳۹۷ ش.
۸. توضیح المراد، سید هاشم حسینی طهرانی، نشر دار زین العابدین، ۱۴۰۰.
۹. کلام اسلامی شرحی بر کشف المراد، حسن یوسفیان، انتشارات حکمت اسلامی، ۱۳۹۵.
۱۰. شرح تجرید العقائد (المشهور بالشرح الجدید)، علاء الدین علی بن محمد قوشچی، تحقیق و تصحیح محمد حسین زارعی رضایی (جلد ۱ و ۲) و محمد رضا امامی نیا (جلد ۳)، انتشارات رائد قم، ۱۳۹۳.

کلام استدلالی (۳) (امامت)

عنوان درس	نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعات	شیوه اجرا				پیش نیاز		شیوه ارزشیابی	
	نظری	عملی			حضوری	نیبه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	شفاهی
کلام استدلالی (۳) (امامت)	*		۲	۳۲	*						*	

اهداف

اثبات و تبیین استدلالی عقائد امامیہ در مبحث امامت بر اساس کتاب شرح تجرید الاعتقاد.

سرفصل‌ها

۱. المقصد الخامس فی: الإمامة:

- الأولى: فی أنَّ نصب الإمام واجب علی الله تعالى؛
- المسألة الثانية: فی أنَّ الإمام يجب أن يكون معصوماً؛
- المسألة الثالثة: فی أنَّ الإمام يجب أن يكون أفضل من غيره؛
- المسألة الرابعة: فی وجوب النص علی الإمام؛
- المسألة الخامسة: فی أنَّ الإمام بعد النبی ﷺ بلا فصل علی بن أبی طالب ﷺ؛
- المسألة السادسة: فی الأدلة الدالة علی عدم إمامة غیر علی ﷺ؛
- المسألة السابعة: فی أنَّ علیاً ﷺ أفضل من الصحابة؛
- المسألة الثامنة: فی إمامة باقی الأئمة الاثنی عشر ﷺ؛
- المسألة التاسعة: فی أحكام المخالفين.

منابع

منابع اصلی

۱. کشف المراد فی شرح تجرید الاعتقاد، علامه حلی، نشر مؤسسه الإمام الصادق علیه السلام، ۱۳۸۲ ش.

منابع فرعی

۱. شرح کشف المراد، ابوالحسن شعرانی، نشر اسلامی، ۱۳۷۲ ش.
۲. شوارق الالهام، عبدالرزاق لاهیجی، نشر امام صادق علیه السلام، ۱۳۸۷ ش.
۳. گوهر مراد، عبدالرزاق لاهیجی، نشر سایه، ۱۳۸۳ ش.
۴. الجامع لشرحی التجرید، عبدالحسین خسروپناه، نشر دانشگاه ادیان، ۱۳۹۷ ش.
۵. ایضاح المراد، علی ربانی گلپایگانی، نشر رائد قم، ۱۳۹۲ ش.
۶. علم کلام بر اساس تجرید الاعتقاد، رضا برنجکار، نشر دانشگاه قرآن و حدیث، ۱۳۹۷ ش.
۷. توضیح المراد، سید هاشم حسینی طهرانی، نشر دار زین العابدین، ۱۴۰۰.
۸. کلام اسلامی شرحی بر کشف المراد، حسن یوسفیان، انتشارات حکمت اسلامی، ۱۳۹۵.
۹. شرح تجرید العقائد (المشهور بالشرح الجديد)، علاء الدین علی بن محمد قوشچی، تحقیق و تصحیح محمد حسین زارعی رضایی (جلد ۱ و ۲) و محمد رضا امامی نیا (جلد ۳)، انتشارات رائد قم، ۱۳۹۳.

کلام استدلالی (۴) (معاد)

عنوان درس	نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعات	شیوه اجرا				پیش نیاز		شیوه ارزشیابی		
	نظری	عملی			حضوری	بیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	شفاهی	تحقیق
کلام استدلالی (۴) (معاد)	*		۲	۳۲	*						*		

اهداف

اثبات و تبیین استدلالی عقائد امامیہ در مبحث معاد بر اساس کتاب شرح تجرید الاعتقاد.

سرفصل‌ها

۱. المقصد السادس في: المعاد و الوعد و الوعيد و ما يتصل بذلك:

- المسألة الأولى: في إمكان خلق عالم آخر؛
- المسألة الثانية: في صحة العدم على العالم؛
- المسألة الثالثة: في وقوع العدم و كيفيته؛
- المسألة الرابعة: في وجوب المعاد الجسماني؛
- المسألة الخامسة: في الثواب و العقاب؛
- المسألة السادسة: في صفات الثواب و العقاب؛
- المسألة السابعة: في الإحباط و التكفير؛
- المسألة الثامنة: في انقطاع عذاب أصحاب الكبائر؛
- المسألة التاسعة: في جواز العفو؛
- المسألة العاشرة: في الشفاعة؛
- المسألة الحادية عشرة: في وجوب التوبة؛
- المسألة الثانية عشرة: في أقسام التوبة؛
- المسألة الثالثة عشرة: في باقى المباحث المتعلقة بالتوبة؛
- المسألة الرابعة عشرة: في عذاب القبر و الميزان و الصراط؛

- المسألة الخامسة عشرة: فى الأسماء والأحكام؛
- المسألة السادسة عشرة: فى الأمر بالمعروف والنهى عن المنكر.

منابع

منابع اصلی

۱. كشف المراد فى شرح تجريد الاعتقاد، علامه حلى، نشر مؤسسة الإمام الصادق عليه السلام، ۱۳۸۲ ش.

منابع فرعى

۱. شرح كشف المراد، ابوالحسن شعرانى، نشر اسلاميه، ۱۳۷۲ ش.
۲. شوارق الالهام، عبدالرزاق لاهيجى، نشر امام صادق عليه السلام، ۱۳۸۷ ش.
۳. گوهر مراد، عبدالرزاق لاهيجى، نشر سايه، ۱۳۸۳ ش.
۴. الجامع لشرحى التجريد، عبدالحسين خسروپناه، نشر دانشگاه اديان، ۱۳۹۷ ش.
۵. ايضاح المراد، على ربانى گليايگاني، نشر رائد قم، ۱۳۹۲ ش.
۶. علم كلام بر اساس تجريد الاعتقاد، رضا برنجكار، نشر دانشگاه قرآن و حديث، ۱۳۹۷ ش.
۷. توضيح المراد، سيد هاشم حسيني طهراني، نشر دار زين العابدين، ۱۴۰۰.
۸. كلام اسلامى شرحى بر كشف المراد، حسن يوسفیان، انتشارات حكمت اسلامى، ۱۳۹۵.
۹. شرح تجريد العقائد (المشهور بالشرح الجديد)، علاء الدين على بن محمد قوشجى، تحقيق و تصحيح محمد حسين زارعى رضى (جلد ۱ و ۲) و محمد رضا امامى نيا (جلد ۳)، انتشارات رائد قم، ۱۳۹۳.

فلسفه سیاسی اسلام

عنوان درس			نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعات	شیوه اجرا				پیش نیاز			شیوه ارزشیابی		
فلسفه سیاسی اسلام			تئوری	عملی			حضوری	بیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	تجربی	تفصیلی	تجزیاتی
			*		۲	۳۲	*					*	*	*		

اهداف

شناخت فلسفه سیاست و مبانی ولایت فقیه و مسائل جدید مرتبط به حوزه سیاست و حکومت.

سرفصل‌ها

۱. کلیات:

- ضرورت بحث از فلسفه سیاست؛
- مفهوم فلسفه سیاست؛
- سابقه تاریخی بحث؛
- روش‌شناسی بحث؛
- تاسیسی بودن فلسفه سیاسی اسلام؛
- اهداف نظام سیاسی اسلام؛
- پرسش‌های اساسی در نظام سیاسی اسلام.

۲. دین و سیاست؛

۳. مفهوم دین؛

۴. قلمرو دین؛

۵. مفهوم حکومت دینی؛

۶. ثبات دین و تغییر پذیری سیاست؛

۷. تنافی سیاست با قداست دین؛

۸. اسلام و آزادی؛

۹. اسلام و قانون گذاری؛
۱۰. ملاک اعتبار قانون؛
۱۱. ضرورت حکومت؛
۱۲. قدرت و مشروعیت؛
۱۳. انواع حکومت؛
۱۴. حکومت اسلامی؛
۱۵. حکومت اسلامی در عصر غیبت؛
۱۶. دلایل ولایت فقیه؛
۱۷. حدود و اختیارات ولی فقیه؛
۱۸. مشارکت سیاسی و جامعه مدنی در اسلام.

منابع

منابع اصلی

۱. مبانی اندیشه سیاسی در اسلام، عباس علی عمید زنجانی، نشر فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۸۷ ش.

منابع فرعی

۱. فلسفه سیاسی آیت الله خامنه‌ای، محسن مهاجرنیا، نشر پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۹۳ ش.
۱. نظریه سیاسی اسلام، محمدتقی مصباح، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمته الله علیه، ۱۳۸۲ ش.
۱. مبانی حکومت اسلامی، جعفر سبحانی، نشر توحید، ۱۳۶۲ ش.
۱. نظام سیاسی اسلامی، محمدجواد نوروزی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمته الله علیه، ۱۳۸۵ ش.
۱. شریعت و حکومت، مهدی خلخالی، بوستان کتاب، ۱۳۸۰ ش.

فلسفه اسلامی (۱)

عنوان درس		نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعات	شیوه اجرا				پیش نیاز		شیوه ارزشیابی	
فلسفه اسلامی (۱)		تفکری	عملی			حضوری	نیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	شفاهی
		*		۶	۶۶	*				*	*		

اهداف

شناخت مباحث مهم فلسفی دارای کاربرد در علم کلام.

سرفصل‌ها

۱. المرحلة الأولى: فی أحكام الوجود الکلیّة:

■ الفصل الأول: فی أنّ الوجود مشترکٌ معنویّ؛

■ الفصل الثانی: فی أصالة الوجود وإعتباریة الماهیة؛

■ الفصل الثالث: فی أنّ الوجود حقيقة مشکّكة؛

■ الفصل الرابع: فی شطر من أحكام العدم؛

■ الفصل الخامس: فی أنّه لا تکرّر فی الوجود.

۲. المرحلة الثانية: فی الوجود المستقلّ والرابط:

■ الفصل الأول: فی انقسام الوجود إلى المستقلّ والرابط؛

■ الفصل الثانی: فی کیفیة اختلاف الوجود الرابط والمستقلّ؛

■ الفصل الثالث: فی انقسام الوجود فی نفسه إلى ما لنفسه وما لغيره؛

■ المرحلة الثالثة: فی انقسام الوجود الى ذهنيّ وخارجيّ؛

■ فصل فی الوجود الذهنیّ.

منابع اصلی

۱. نه‌ایه الحکمه، محمد حسین طباطبائی، نشر جامعه مدرسین، ۱۳۸۶ ش.

منابع فرعی

۱. الحکمة المتعالیة فی الاسفار العقلیة الاربعة، صدر المتألهین، دار احیاء التراث، ۱۹۸۱ م.
۲. اصول فلسفه و روش رئالیسم، محمد حسین طباطبائی، صدرا، ۱۳۶۴ ش.
۳. آموزش فلسفه، محمد تقی مصباح یزدی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمته الله علیه، ۱۳۹۱ ش.
۴. تعلیقه علی نه‌ایه الحکمة، محمد تقی مصباح یزدی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمته الله علیه، ۱۳۹۳ ش.
۵. رهیق مختوم، عبدالله جوادی آملی، تنظیم و تدوین: حمید پارسا نیا، مرکز نشر اسراء، ۱۳۸۲ ش.
۶. دروس شرح منظومه، یحیی انصاری شیرازی، بوستان کتاب، ۱۳۸۷ ش.
۷. نه‌ایه الحکمة، محمد حسین طباطبائی، تعلیق: غلامرضا فیاضی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمته الله علیه، ۱۳۸۶ ش.
۸. درآمدی به نظام حکمت صدرایی، عبدالرسول عبودیت، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمته الله علیه، ۱۳۹۳ ش.
۹. تعلیقه بر شرح منظومه، مرتضی مطهری، نشر صدرا، ۱۳۷۳ ش.
۱۰. تعلیقه بر شرح منظومه، میرزا مهدی آشتیانی، نشر دانشگاه تهران، ۱۳۶۷ ق.
۱۱. اساس التوحید، میرزا مهدی آشتیانی، نشر امیرکبیر، ۱۳۷۸ ش.

فلسفه اسلامی (۲)

عنوان درس		نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعات	شیوه اجرا				پیش نیاز			شیوه ارزشیابی		
فلسفه اسلامی (۲)		تلفظی	کتابی			حضوری	غیر حضوری	مجازی	دایره	تبادل	کتابی	تلفظی	تلفظی	تلفظی	تلفظی
		*		۲	۳۲	*					*		*		

اهداف

شناخت مباحث مهم فلسفی دارای کاربرد در علم کلام

سرفصل‌ها

۱. المرحلة الرابعة: فی موادّ القضايا: الوجوب والإمكان والإمتناع:

- الفصل الأول: فی أنّ کلّ مفهوم مفروض إمّا واجب وإمّا ممتنع وإمّا ممکن؛
- الفصل الثاني: فی انقسام کلّ من الموادّ الثلاث إلى ما بالذات وما بالغير وما بالقياس إلى الغير، إلّا الإمكان؛
- الفصل الثالث: فی أنّ واجب الوجود بالذات ماهيته إنَّيته؛
- الفصل الرابع: فی أنّ واجب الوجود بالذات واجب الوجود من جميع الجهات؛
- الفصل الخامس: الشئ ما لم يجب لم يوجد وفيه بطلان القول بالأولوية؛
- الفصل السادس: فی حاجة الممكن إلى العلّه وأنّ علّه حاجته إلى العلّه هو الإمكان دون الحدوث؛

- الفصل السابع: الممكن محتاج إلى العلّه بقاءً كما أنّه محتاج إليها حدوثاً؛
- الفصل الثامن: فی بعض أحكام الممتنع بالذات.

۲. المرحلة الخامسة: فی الماهية وأحكامها:

- الفصل الأول: فی أنّ الماهية فی حدّ ذاتها لا موجودة ولا لاموجودة؛
- الفصل الثاني: فی إعتبرات الماهية؛
- الفصل الثالث: فی الكلّي والجزئي؛

- الفصل الرابع: فى الذاتى والعرضى؛
 - الفصل الخامس: فى الجنس والفصل والنوع وبعض ما يلحق بذلك؛
 - الفصل السادس: فى بعض ما يرجع إلى الفصل؛
 - الفصل السابع: فى بعض أحكام النوع.
٣. المرحلة السادسة: فى المقولات العشر:
- الفصل الأول: فى المقولات وعددها؛
 - الفصل الثانى: فى تعريف الجوهر وأنه جنس لما تحته من الماهيات؛
 - الفصل الثالث: فى أقسام الجوهر الأوليّة؛
 - الفصل الرابع: فى ماهية الجسم؛
 - الفصل الخامس: فى ماهية المادّة وإثبات وجودها؛
 - الفصل السادس: فى أنّ المادّة لا تفارق الجسميّة والجسميّة لا تفارق المادّة؛
 - الفصل السابع: فى إثبات الصور النوعيّة؛
 - الفصل الثامن: فى الكم وهو من المقولات العرضيّة؛
 - الفصل التاسع: فى انقسامات الكم؛
 - الفصل العاشر: فى أحكام مختلفة للكم؛
 - الفصل الحادى عشر: فى الكيف وانقسامه الأولى؛
 - الفصل الثانى عشر: فى الكيفيات المحسوسة؛
 - الفصل الثالث عشر: فى الكيفيات المختصّة بالكميات؛
 - الفصل الرابع عشر: فى الكيفيات الاستعداديّة؛
 - الفصل الخامس عشر: فى الكيفيات النفسانية؛
 - الفصل السادس عشر: فى الإضافة وفيه أبحاث؛
 - الفصل السابع عشر: فى الأين وفيه أبحاث؛
 - الفصل الثامن عشر: فى المتى؛
 - الفصل التاسع عشر: فى الوضع؛
 - الفصل العشرون: فى الجِدّة؛
 - الفصل الحادى والعشرون: فى مقولتى أن يفعل وأن يفعل.

منابع

منابع اصلی

۱. نهایه الحکمه، محمد حسین طباطبائی، نشر جامعه مدرسین، ۱۳۸۶ ش.

منابع فرعی

۱. الحکمة المتعالیة فی الاسفار العقلیة الاربعة، صدر المتألهین، دار احیاء التراث، ۱۹۸۱ م.
۲. اصول فلسفه و روش رئالیسم، محمد حسین طباطبائی، صدرا، ۱۳۶۴ ش.
۳. آموزش فلسفه، محمد تقی مصباح یزدی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمته الله علیه، ۱۳۹۱ ش.
۴. تعلیقه علی نهایه الحکمه، محمد تقی مصباح یزدی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمته الله علیه، ۱۳۹۳ ش.
۵. ریح مختوم، عبدالله جوادی آملی، تنظیم و تدوین: حمید پارسا نیا، مرکز نشر اسراء، ۱۳۸۲ ش.
۶. دروس شرح منظومه، یحیی انصاری شیرازی، بوستان کتاب، ۱۳۸۷ ش.
۷. نهایه الحکمه، محمد حسین طباطبائی، تعلیق: غلامرضا فیاضی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمته الله علیه، ۱۳۸۶ ش.
۸. درآمدی به نظام حکمت صدرایی، عبدالرسول عبودیت، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمته الله علیه، ۱۳۹۳ ش.
۹. تعلیقه بر شرح منظومه، مرتضی مطهری، نشر صدرا، ۱۳۷۳ ش.
۱۰. تعلیقه بر شرح منظومه، میرزا مهدی آشتیانی، نشر دانشگاه تهران، ۱۳۶۷ ق.
۱۱. اساس التوحید، میرزا مهدی آشتیانی، نشر امیرکبیر، ۱۳۷۸ ش.

فلسفه اسلامی (۳)

عنوان درس			نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعات	شیوه اجرا				پیش نیاز			شیوه ارزشیابی		
فلسفه اسلامی (۳)			نظری	عملی			حضوری	غیر حضوری	مجازی	دایره	تدریس	کتابی	تجربی	تجربی	تجربی	تجربی
			*		۲	۳۲	*				*	*				

اهداف

شناخت مباحث مهم فلسفی دارای کاربرد در علم کلام.

سرفصل‌ها

۱. المرحلة السابعة: فی الواحد والكثير؛

■ الفصل الأول: فی أنّ مفهوم الوحدة والكثرة بديهی غنی عن التعريف

■ الفصل الثاني: فی أقسام الواحد

■ الفصل الثالث: فی أنّ من لوازم الوحدة الهووية ومن لوازم الكثرة الغيرية

■ الفصل الرابع: فی انقسام الحمل إلى هو هو وذی هو

■ الفصل الخامس: فی الغيرية وأقسامها

■ الفصل السادس: فی تقابل التناقض

■ الفصل السابع: فی تقابل العدم والملكة

■ الفصل الثامن: فی تقابل التضایف

■ الفصل التاسع: فی تقابل التضاد

۲. المرحلة الثامنة: فی العلة والمعلول.

■ الفصل الأول: فی إثبات العلّة والمعلولة وأنهما فی الوجود

■ الفصل الثاني: فی انقسامات العلة

■ الفصل الثالث: فی وجوب وجود المعلول عند وجود علته التامة ووجوب وجود العلة

عند وجود معلولها

- الفصل الرابع: في أنَّ الواحد لا يصدر عنه إلا الواحد
- الفصل الخامس: في استحالة الدور والتسلسل في العلل
- الفصل السادس: في العلة الفاعلية
- الفصل السابع: في أقسام العلة الفاعلية
- الفصل الثامن: في أنه لا مؤثر في الوجود بحقيقة معنى الكلمة إلا الله سبحانه
- الفصل التاسع: في أنَّ الفاعل التام الفاعلية أقوى من فعله وأقدم
- الفصل العاشر: في أنَّ البسيط يتمتع أن يكون فاعلا وقابلا
- الفصل الحادي عشر: في العلة الغائية وإثباتها
- الفصل الثاني عشر: في أنَّ الجزاف والقصد الضروري والعادة وما يناظرها من الأفعال لا تخلو عن غاية
- الفصل الثالث عشر: في نفى الاتفاق وهو انتفاء الرابطة بين الفاعل والغاية
- الفصل الرابع عشر: في العلة المادية والصورية
- الفصل الخامس عشر: في العلة الجسمانية

منابع

منابع اصلی

۱. نهایه الحکمه، محمد حسین طباطبایی، نشر جامعه مدرّسین، ۱۳۸۶ ش.

منابع فرعی

۱. الحکمة المتعالیة فی الاسفار العقلیة الاربعة، صدر المتألهین، دار احیاء التراث، ۱۹۸۱ م.
۲. اصول فلسفه و روش رئالیسم، محمد حسین طباطبایی، صدرا، ۱۳۶۴ ش.
۳. آموزش فلسفه، محمد تقی مصباح یزدی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمته الله علیه، ۱۳۹۱ ش.
۴. تعلیقة على نهاية الحکمة، محمد تقی مصباح یزدی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمته الله علیه، ۱۳۹۳ ش.
۵. رحيق مختوم، عبدالله جوادی آملی، تنظیم و تدوین: حمید پارسانیا، مرکز نشر اسراء، ۱۳۸۲ ش.
۶. دروس شرح منظومه، یحیی انصاری شیرازی، بوستان کتاب، ۱۳۸۷ ش.
۷. نهایه الحکمة، محمد حسین طباطبایی، تعلیق: غلامرضا فیاضی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی

امام خمینی رحمته الله علیه، ۱۳۸۶ ش.

۸. درآمدی به نظام حکمت صدرایی، عبدالرسول عبودیت، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام

خمینی رحمته الله علیه، ۱۳۹۳ ش.

۹. تعلیقه بر شرح منظومه، مرتضی مطهری، نشر صدرا، ۱۳۷۳ ش.

۱۰. تعلیقه بر شرح منظومه، میرزا مهدی آشتیانی، نشر دانشگاه تهران، ۱۳۶۷ ق.

۱۱. اساس التوحید، میرزا مهدی آشتیانی، نشر امیرکبیر، ۱۳۷۸ ش.

فلسفه اسلامی (۴)

عنوان درس		نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعات	شیوه اجرا				پیش نیاز			شیوه ارزشیابی		
فلسفه اسلامی ۴		تئوری	عملی			حضوری	غیر حضوری	مجازی	دایره	تدریس	کتابی	تجربی	تلفظی	تحلیلی	تولیدی
		*		۲	۳۲	*				*	*				

اهداف

شناخت مباحث مهم فلسفی دارای کاربرد در علم کلام.

سرفصل‌ها

۱. المرحلة التاسعة: فی القوّة والفعل:

- الفصل الأول: كلّ حادث زمنيّ فإنّه مسبوقٌ بقوة الوجود؛
- الفصل الثاني: فی استیناف القول فی معنی وجود الشیء بالقوّة؛
- الفصل الثالث: فی زیادة توضیح لحدّ الحركة وما تتوقّف علیه؛
- الفصل الرابع: فی إنقسام التغيّر؛
- الفصل الخامس: فی مبدأ الحركة ومنتهاها؛
- الفصل السادس: فی المسافة؛
- الفصل السابع: فی المقولات التي تقع فیها الحركة؛
- الفصل الثامن: فی تنقیح القول بوقوع الحركة فی مقولة والإشارة الى ما یتفرّع علیه من أصول المسائل؛
- الفصل التاسع: فی موضوع الحركة؛
- الفصل العاشر: فی فاعل الحركة وهو المحرّك؛
- الفصل الحادى عشر: فی الزمان؛
- الفصل الثانى عشر: فی معنی السرعة والبطؤ؛
- الفصل الثالث عشر: فی السكون؛
- الفصل الرابع عشر: فی إنقسامات الحركة.

۲. المرحلة العاشرة: فى السبق واللىق والقدم والحدوث:
- الفصل الأول: فى السبق واللىق وهما التقدّم والتأخّر؛
 - الفصل الثانى: فى ملاك السبق واللىق فى كلّ واحد من الأقسام؛
 - الفصل الثالث: فى المعية؛
 - الفصل الرابع: فى معنى القدم والحدوث وأقسامهما؛
 - الفصل الخامس: فى القدم والحدوث الزمانيّين؛
 - الفصل السادس: فى الحدث والقدم الذاتيين؛
 - الفصل السابع: فى الحدث والقدم بالحق؛
 - الفصل الثامن: فى الحدث والقدم الدهريّين.

منابع

منابع اصلى

۱. نهاية الحكمة، محمد حسين طباطبايى، نشر جامعه مدرسين، ۱۳۸۶ ش.

منابع فرعى

۱. الحكمة المتعالية فى الاسفار العقلية الاربعة، صدر المتألهين، دار احياء التراث، ۱۹۸۱ م.
۲. اصول فلسفه و روش رئاليسم، محمد حسين طباطبايى، صدر، ۱۳۶۴ ش.
۳. آموزش فلسفه، محمد تقى مصباح يزدى، مؤسسه آموزشى و پژوهشى امام خمينى رحمته الله عليه، ۱۳۹۱ ش.
۴. تعلیقه على نهاية الحكمة، محمد تقى مصباح يزدى، مؤسسه آموزشى و پژوهشى امام خمينى رحمته الله عليه، ۱۳۹۳ ش.
۵. رحيق مختموم، عبدالله جوادى آملی، تنظيم و تدوين: حميد پارسا نيا، مركز نشر اسراء، ۱۳۸۲ ش.
۶. دروس شرح منظومه، يحيى انصارى شيرازى، بوستان كتاب، ۱۳۸۷ ش.
۷. نهاية الحكمة، محمد حسين طباطبايى، تعليق: غلامرضا فياضى، مؤسسه آموزشى و پژوهشى امام خمينى رحمته الله عليه، ۱۳۸۶ ش.
۸. درآمدى به نظام حكمت صدرائى، عبدالرسول عبوديت، مؤسسه آموزشى و پژوهشى امام خمينى رحمته الله عليه، ۱۳۹۳ ش.

۹. تعلیقه بر شرح منظومه، مرتضی مطهری، نشر صدرا، ۱۳۷۳ ش.
۱۰. تعلیقه بر شرح منظومه، میرزا مهدی آشتیانی، نشر دانشگاه تهران، ۱۳۶۷ ق.
۱۱. اساس التوحید، میرزا مهدی آشتیانی، نشر امیرکبیر، ۱۳۷۸ ش.

فلسفه اسلامی (۵)

عنوان درس		نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعات	شیوه اجرا				پیش نیاز			شیوه ارزشیابی	
فلسفه اسلامی (۵)		تئوری	عملی			حضوری	غیر حضوری	مجازی	دوره	تدریس	کتابی	تجربی	تفصیلی	تجزیاتی
		*		۲	۳۲	*						*		

اهداف

شناخت مباحث مهم فلسفی دارای کاربرد در علم کلام.

سرفصل‌ها

۱. المرحلة الحادية عشرة: فی العقل والعقل والمعقول:

- الفصل الأول: فی تعريف العلم وانقسامه الأولی وبعض خواصّه؛
- الفصل الثاني: فی إتحاد العالم بالمعلوم، وهو المعلنون عنه باتّحاد العقل بالمعقول؛
- الفصل الثالث: فی انقسام العلم الحسوليّ إلى كلّی وجزئيّ وما يتّصل به؛
- الفصل الرابع: ينقسم العلم الحسوليّ إلى كلّی وجزئيّ بمعنى آخر؛
- الفصل الخامس: فی أنواع التعقّل؛
- الفصل السادس: فی مراتب العقل؛
- الفصل السابع: فی مفیض هذه الصور العلمیّة؛
- الفصل الثامن: ينقسم العلم الحسوليّ إلى تصوّر وتصديق؛
- الفصل التاسع: ينقسم العلم الحسوليّ إلى بدیهی ونظری؛
- الفصل العاشر: ينقسم العلم الحسوليّ إلى حقیقی وإعتباری؛
- الفصل الحادی عشر: فی العلم الحضوری وأنّه لا يختصّ بعلم الشیء بنفسه؛
- الفصل الثاني عشر: كلّ مجرّد فإنّه عقل وعقل ومعقول؛
- الفصل الثالث عشر: فی أنّ العلم بذی السبب لا یحصل إلّا من طریق العلم بسببه وما يتّصل بذلك السبب؛

- الفصل الرابع عشر: فی أنَّ العلوم لیست بذاتیة للنفس؛
- الفصل الخامس عشر: فی انقسامات آخر للعلم.

منابع

منابع اصلی

۱. نه‌ایه الحکمه، محمد حسین طباطبایی، نشر جامعه مدرسین، ۱۳۸۶ ش.

منابع فرعی

۱. الحکمة المتعالیة فی الاسفار العقلیة الاربعة، صدر المتألهین، دار احیاء التراث، ۱۹۸۱ م.
۲. اصول فلسفه و روش رئالیسم، محمد حسین طباطبایی، صدرا، ۱۳۶۴ ش.
۳. آموزش فلسفه، محمد تقی مصباح یزدی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمته الله علیه، ۱۳۹۱ ش.
۴. تعلیقه علی نه‌ایه الحکمه، محمد تقی مصباح یزدی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمته الله علیه، ۱۳۹۳ ش.
۵. ریحی مختوم، عبدالله جوادی آملی، تنظیم و تدوین: حمید پارسا نیا، مرکز نشر اسراء، ۱۳۸۲ ش.
۶. دروس شرح منظومه، یحیی انصاری شیرازی، بوستان کتاب، ۱۳۸۷ ش.
۷. نه‌ایه الحکمه، محمد حسین طباطبایی، تعلیق: غلامرضا فیاضی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمته الله علیه، ۱۳۸۶ ش.
۸. درآمدی به نظام حکمت صدرایی، عبدالرسول عبودیت، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمته الله علیه، ۱۳۹۳ ش.
۹. تعلیقه بر شرح منظومه، مرتضی مطهری، نشر صدرا، ۱۳۷۳ ش.
۱۰. تعلیقه بر شرح منظومه، میرزا مهدی آشتیانی، نشر دانشگاه تهران، ۱۳۶۷ ق.
۱۱. اساس التوحید، میرزا مهدی آشتیانی، نشر امیرکبیر، ۱۳۷۸ ش.

فلسفه اسلامی (۶)

عنوان درس		نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعات	شیوه اجرا				پیش نیاز			شیوه ارزشیابی		
فلسفه اسلامی (۶)		نظری	عملی			حضوری	غیر حضوری	مجازی	دایره	تدریس	کتابی	تجربی	تلفظی	تحلیلی	تجربی
		*		۲	۳۲	*				*	*				

۵۸

کلام اسلامی

اهداف

شناخت مباحث مهم فلسفی دارای کاربرد در علم کلام.

سرفصل‌ها

۱. المرحلة الثانية عشرة: فی ما يتعلّق بالواجب الوجود عزّ اسمه من المباحث:

- الفصل الأول: فی إثبات الوجود الواجب؛
- الفصل الثاني: فی بعض آخر ممّا أُقِمَّ على وجود الواجب تعالى من البراهین؛
- الفصل الثالث: فی أنّ الواجب لذاته لا ماهیة له؛
- الفصل الرابع: فی أنّ الواجب (تعالى) بسیط غیر مرکّب من أجزاء خارجيّة ولا ذهنيّة؛
- الفصل الخامس: فی توحید الواجب لذاته وأنّه لا شریک له فی وجوب الوجود؛
- الفصل السادس: فی توحید الواجب لذاته فی ربوبیّته وأنّه لا ربّ سواه؛
- الفصل السابع: فی أنّ الواجب بالذات لا مشارک له فی شئیء من المفاهیم من حیث المصداق؛
- الفصل الثامن: فی صفات الواجب بالذات على وجه کلی وانقسامها؛
- الفصل التاسع: فی الصفات الذاتیة وأنّها عین الذات المتعالیة؛
- الفصل العاشر: فی الصفات الفعلیة وأنّها زائدة على الذات؛
- الفصل الحادی عشر: فی علمه تعالى؛
- الفصل الثاني عشر: فی العناية والقضاء والقدر؛
- الفصل الثالث عشر: فی قدرته تعالى؛

- الفصل الرابع عشر: فی أنَّ الواجب تعالی مبدأ لكل ممكن موجود؛
- الفصل الخامس عشر: فی حیاته تعالی؛
- الفصل السادس عشر: فی الإرادة والكلام؛
- الفصل السابع عشر: فی العناية الإلهية بخلقه وأنَّ النظام الكونی فی غاية ما يمكن من الحسن والإتقان؛
- الفصل الثامن عشر: فی الخير والشرّ ودخول الشرّ فی القضاء الإلهی؛
- الفصل التاسع عشر: فی ترتيب أفعاله وهو نظام الخلقة؛
- الفصل العشرون: فی العالم العقلي ونظامه وكيفية حصول الكثرة فيه؛
- الفصل الحادی والعشرون: فی عالم المثال؛
- الفصل الثاني والعشرون: فی العالم المادی؛
- الفصل الثالث والعشرون: فی حدوث العالم؛
- الفصل الرابع والعشرون: فی دوام الفيض.

منابع

منابع اصلی

۱. نهایه الحکمه، محمد حسین طباطبایی، نشر جامعه مدرّسین، ۱۳۸۶ ش.

منابع فرعی

۱. الحکمة المتعالیة فی الاسفار العقلیة الاربعة، صدر المتألّهین، دار احیاء التراث، ۱۹۸۱ م.
۲. اصول فلسفه و روش رئالیسم، محمد حسین طباطبایی، صدرا، ۱۳۶۴ ش.
۳. آموزش فلسفه، محمد تقی مصباح یزدی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمته الله علیه، ۱۳۹۱ ش.
۴. تعلیقه علی نهایه الحکمه، محمد تقی مصباح یزدی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمته الله علیه، ۱۳۹۳ ش.
۵. رَحِیقِ مختوم، عبدالله جوادی آملی، تنظیم و تدوین: حمید پارسا نیا، مرکز نشر اسراء، ۱۳۸۲ ش.
۶. دروس شرح منظومه، یحیی انصاری شیرازی، بوستان کتاب، ۱۳۸۷ ش.
۷. نهایه الحکمه، محمد حسین طباطبایی، تعلیق: غلامرضا فیاضی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمته الله علیه، ۱۳۸۶ ش.

۸. درآمدی به نظام حکمت صدرایی، عبدالرسول عبودیت، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمته الله علیه، ۱۳۹۳ ش.

۹. تعلیقه بر شرح منظومه، مرتضی مطهری، نشر صدرا، ۱۳۷۳ ش.

۱۰. تعلیقه بر شرح منظومه، میرزا مهدی آشتیانی، نشر دانشگاه تهران، ۱۳۶۷ ق.

۱۱. اساس التوحید، میرزا مهدی آشتیانی، نشر امیرکبیر، ۱۳۷۸ ش.

کلام تحلیلی امامیه (۱) (معرفت الله)

عنوان درس			نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعت	شیوه اجرا				پیش نیاز			شیوه ارزشیابی		
کلام تحلیلی امامیه (۱) (معرفت الله)			تفصیلی	مجموعی			حضوری	بیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	تجربی	تفصیلی	تجربی
			*		۲	۳۲	*					*	*			

اهداف

بررسی اجتهادی و عقلانی آیات و روایات در عرصه راه‌های معرفت و شناخت خدا، براهین اثبات خدا، آیات آفاقی و انفسی، موانع و حجاب‌های معرفت و مسائل و شبهات مرتبط با معرفت الله.

سرفصل‌ها

۱. کلیات:

- مفاهیم؛
 - ضرورت بحث؛
 - پیشینه؛
 - منابع.
۲. راه‌های معرفت و شناخت خداوند:
- راه عقلی؛
 - راه فطری و قلبی.
۳. براهین عقلی اثبات وجود خداوند:
- برهان نظم؛
 - برهان حدوث؛
 - برهان احتیاط عقلی؛
 - برهان حرکت؛
 - برهان امکان.

۴. معرفت قلبی و فطری خداوند؛
۵. موطن معرفت قلبی و فطری:
- ویژگی‌های معرفت قلبی و فطری؛
- عوامل رشد و شکوفایی معرفت قلبی و فطری.
۶. آثار معرفت الله؛
۷. موانع و حجاب‌های معرفت الله؛
۸. شبهات مربوط به معرفت الله و پاسخ به آن‌ها.

منابع

منابع اصلی

۱. الالهیات علی هدی الکتاب و السنة و العقل، آیه الله جعفر سبحانی، المركز العالمی للدراسات الإسلامية، ۱۴۱۲ق.
۲. تنبیهای حول المبدأ و المعاد، حسنعلی مروارید، مجمع البحوث الإسلامية الآستانة الرضویة المقدسة، ۱۳۷۶ش.

منابع فرعی

۱. کفایة الموحدين فی عقائد الدین، نوری طبرسی، تصحیح: غلامرضا رضایی، نشر رائد، ۱۳۹۳ش.
۲. دانشنامه عقاید اسلامی (ج ۳)، محمد محمدی ری شهری، دارالحديث، ۱۳۸۵ش.
۳. توحید، مرتضی مطهری، نشر صدرا، ۱۳۷۵ش.
۴. فطرت، مرتضی مطهری، صدرا، ۱۳۶۹ش.
۵. توحید در قرآن، آیت الله عبدالله جوادی آملی، نشر اسراء، ۱۳۹۱ش.
۶. معارف قرآن (خداشناسی)، محمدتقی محمدتقی مصباح یزدی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمته الله علیه، ۱۳۹۶ش.
۷. الهیات در نهج البلاغه، لطف الله صافی گلپایگانی، مؤسسه بوستان کتاب، ۱۳۸۶ش.
۸. پیام قرآن، ناصر مکارم شیرازی، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۱ش.
۹. توحید الامامیه، محمد باقر ملکی میانجی، سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۷۳ش.

۱۰. خدا از دیدگاه قرآن، محمد حسین بهشتی، نشر بقعه، ۱۳۸۰ ش.

۱۱. معرفت فطری خدا، رضا برنجکار، نشر نبا، ۱۳۷۹ ش.

۱۲. جستارهای اعتقادی (عقل)، مهدی باغبان خطیبی، نشر معارف اهل بیت علیهم السلام، ۱۳۹۶ ش.

۱۳. جستارهای اعتقادی (فطرت)، مهدی باغبان خطیبی، نشر معارف اهل بیت علیهم السلام، ۱۳۹۸ ش.

۱۴. معرفه الله (دراسة فی المعرفة العقلية و المعرفة الفطرية و الفرق بينهما)، محمد باقر علم الهدی،
تقریر سید علی رضوی، انتشارات ولایت مشهد، ۱۳۹۷.

۱۵. پاسخ به شبهات کلامی (دفتر اول و ششم)، محمد حسن قدردان قراملکی، انتشارات
پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی تهران، ۱۳۸۸.

کلام تحلیلی امامیه (۲) (اسماء و صفات)

عنوان درس			نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعات	شیوه اجرا				پیش نیاز			شیوه ارزشیابی		
کلام تحلیلی امامیه (۲) (اسماء و صفات)			نظری	عملی			حضوری	بیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	تلفظی	تحقیقی	
			*		۲	۳۲	*						*			

اهداف

شناخت دقیق دیدگاه قرآن کریم و روایات در زمینه حقیقت اسماء و صفات الهی به صورت عقلی نقلی.

سرفصل‌ها

۱. کلیات:

- مفاهیم؛
- ضرورت و جایگاه بحث اسماء و صفات و آثار آن؛
- پیشینه؛
- منابع.

۲. حقیقت اسم و صفت و تفاوت آن‌ها؛

۳. اقسام اسماء و صفات:

- ذاتی و فعلی؛
- ثبوتی و سلبی؛
- صفات عقلی و خبری.

۴. وجودشناسی اسماء و صفات:

- نظریه نیابت؛
- نظریه زیادت؛
- نظریه عینیت؛

■ نظریه احوال؛

■ نظریه نفی صفات.

۵. معنا شناسی اسماء و صفات:

■ تعطیل، تشبیه، تفویض، بلاکیف، تنزیه؛

■ اشتراک لفظی و معنوی؛

■ رویکرد اثباتی و سلبی.

۶. توقیفی بودن اسماء و صفات؛

۷. علم الهی؛

۸. قدرت الهی؛

۹. حیات الهی.

منابع

منابع اصلی

۱. اسماء و صفات حق، غلامحسین ابراهیمی دینانی، نشر طبع و نشر، ۱۳۹۲ش.

۲. توحید الامامیه، علی ملکی میانجی و همکاران، نشر معارف اهل بیت (علیهم السلام)، ۱۳۹۵.

منابع فرعی

۱. اللوامع الالهية فی المباحث الکلامية، فاضل مقداد، تحقیق: شهید قاضی طباطبائی، دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۴۲۲ق.

۲. گوهر مراد، فیاض لاهیجی، نشر سایه، ۱۳۸۳ش.

۳. الاهیات علی هدی الکتاب و السنة و العقل، جعفر سبحانی، مرکز العالمی للدراسات الإسلامیة، ۱۴۱۲ق.

۴. دانشنامه عقاید اسلامی (ج ۴. ۷)، محمد محمدی ری شهری و دیگران، دارالحدیث، ۱۳۸۵ش.

۵. کفایة الموحدين فی عقائد الدین، نوری طبرسی، تصحیح: غلامرضا رضایی، نشر رائد، ۱۳۹۳ش.

۶. توحید در قرآن، عبدالله جوادی آملی، نشر اسراء، ۱۳۹۱ش.

۷. معارف قرآن (خداشناسی)، محمد تقی مصباح یزدی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمته الله علیه، ۱۳۹۶ ش.
۸. الاهیات در نهج البلاغه، لطف الله صافی، دفتر انتشارات اسلامی جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، ۱۳۷۵ ش.
۹. پیام قرآن، آیه الله مکارم شیرازی، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۱-۱۳۸۴ ش.
۱۰. تنبیهاً حول المبدأ والمعاد، حسنعلی مروارید، مجمع البحوث الاسلامیه الآستانة الرضویة المقدسة، ۱۳۷۶ ش.
۱۱. شرح توحید صدوق، قاضی سعید قمی، وزارت ارشاد اسلامی، ۱۴۱۵ ق.
۱۲. بیان الفرقان، مجتبی قزوینی خراسانی، نشر حدیث امروز، ۱۳۸۷ ش.
۱۳. حق الیقین فی معرفة رب العالمین، شبستری محمود بن عبدالکریم، انتشارات یلدا قم، ۱۳۸۲ ش.
۱۴. کلام تطبیقی، علی ربانی گلپایگانی/ مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی صلی الله علیه و آله و سلم، ۱۳۹۳ ش.
۱۵. کلام و عقاید، رضا برنجکار، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، ۱۳۸۹ ش.
۱۶. اسما و صفات، محمدحسن قدردان قراملکی، سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۹۳ ش.
۱۷. جستارهای اعتقادی، اسماء و صفات، مهدی باغبان خطیبی، نشر معارف اهل بیت علیهم السلام، ۱۳۹۹ ش.
۱۸. پاسخ به شبهات کلامی (دفتر اول و ششم)، محمدحسن قدردان قراملکی، انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی تهران، ۱۳۸۸.

کلام تحلیلی امامیه (۳) (توحید و شرک)

عنوان درس			نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعات	شیوه اجرا				پیش نیاز			شیوه ارزشیابی		
کلام تحلیلی امامیه (۳) (توحید و شرک)			تفکری	عملی			حضوری	بیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	تلفیقی	تحقیقی	
			*		۲	۳۲	*					*	*			

اهداف

شناخت دقیق دیدگاه قرآن کریم و روایات در زمینه توحید و اقسام آن همراه با بررسی مفهوم شرک و اقسام آن به صورت عقلی نقلی.

سرفصل‌ها

۱. کلیات:

- اهمیت؛
- آثار؛
- تاریخچه؛
- روش؛
- منابع.

۲. معناشناسی توحید و شرک؛

۳. مراتب توحید و شرک:

- ذاتی؛
- صفاتی؛
- افعالی؛
- تشریعی؛
- عبادی.

۴. پاسخ به شبهات توحید و شرک:

■ توسل؛

■ زیارت؛

■ طلب شفاعت؛

■ بنای قبور؛

■ تبرک؛

■ استغاثه.

منابع

منابع اصلی

۱. التوحید و الشرك فی القرآن الکریم، جعفر سبحانی، مؤسسه الامام الصادق علیه السلام، ۱۴۱۶ ش.
۲. کشف الارتیاب، سید محسن امین، قم، مکتبه الحرمین، ۱۳۸۲ ق.

منابع فرعی

۱. کفایه الموحدین، اسمعیل طبرسی نوری و محمد جواد اسلامی و سعید عرفانیان، انتشارات علمیه اسلامیة، ۱۳۹۶ ش.
۲. توحید در قرآن، عبدالله جوادى آملی، تنظیم حیدرعلی ایوبی، نشر اسراء، ۱۳۸۳ ش.
۳. الالهیات علی هدی الکتاب و السنة و العقل (جلد ۱ و ۲)، جعفر سبحانی، مرکز العالمی للدراسات الإسلامیة، ۱۴۱۲ ق.
۴. درسنامه وهابیت، آیت الله جعفر سبحانی، نشر دارالاعلام، ۱۳۹۶ ش.
۵. الدرر السنية فی الرد علی الوهابیة، احمد زینی دحلان، مکتبه الأحباب، بی تا.
۶. حق الیقین فی معرفه اصول الدین، عبدالله شیر، عابدی، بی تا.
۷. توحید از دیدگاه امام خمینی رحمه الله علیه، فروغ السادات رحیم پور، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی رحمه الله علیه، ۱۳۹۲ ش.
۸. الالهیات در نهج البلاغه، لطف الله صافی، دفتر انتشارات اسلامی جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، ۱۳۷۵ ش.
۹. کلام تطبیقی، علی ربانی گلیایگانی، مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی صلی الله علیه و آله و سلم، ۱۳۹۳ ش.

۱۰. دانشنامه عقاید اسلامی، محمد محمدی ری شهری، دارالحديث، ۱۳۸۵ش.
۱۱. توحيد و شرك در نگاه شيعه و وهابيت، احمد عابدى، انتشارات مشعر، ۱۳۹۰ش.
۱۲. مجموع الفتاوى، (جلد ۱، ۲ و ۷)، ابن تيمية الحرانى، وزارة الشؤون الإسلامية والدعوة والإرشاد السعودية، ۱۴۲۵ق.
۱۳. كتاب التوحيد، محمد بن عبد الوهاب، جامعة الامام محمد بن سعود الاسلامية، بى تا.

کلام تحلیلی امامیه (۴) (افعال الهی)

عنوان درس			نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعات	شیوه اجرا				پیش نیاز			شیوه ارزشیابی		
کلام تحلیلی امامیه (۴) (افعال الهی)			تفصیلی	عمومی			حضوری	بیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	تلفظی	تحقیقی	
			*		۲	۳۲	*					*	*			

اهداف

شناخت دقیق دیدگاه قرآن و احادیث در مورد افعال الهی به ویژه مسأله عدل و حکمت خداوند همراه با پاسخ به مسئله شر.

سرفصل‌ها

۱. کلیات:

- مفاهیم؛
 - ضرورت بحث؛
 - پیشینه؛
 - منابع.
۲. مفهوم فعل؛
۳. حقیقت فاعلیت خدا:
- بالقصد؛
 - بالعنایه؛
 - بالرضا؛
 - بالتجلی.
۴. غایتمندی افعال الهی؛
۵. اراده و مشیت؛
۶. قضا و قدر؛

۷. بداء؛

۸. حسن وقبح عقلی؛

۹. مفهوم عدل و حکمت؛

۱۰. اقسام عدل الهی؛

۱۱. جبر و اختیار و عدل الهی؛

۱۲. مسأله شرور و عدل الهی؛

۱۳. مسأله خلود و عدل الهی.

منابع

منبع اصلی

۱. فاعلیت خداوند، محمد حسن قراملکی، سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۹۹ ش.
۲. قاعده کلامی حسن وقبح عقلی، رضا برنجکار و مهدی نصرتیان اهور، نشر دارالحديث، ۱۳۹۸ ش.

منبع فرعی

۱. الالهیات علی هدی الكتاب و السنة و العقل، جعفر سبحانی، المركز العالمی للدراسات الإسلامية، ۱۴۱۲ ق.
۲. کفایة الموحدين فی عقائد الدين، نوری طبرسی، تصحیح: غلامرضا رضایی، نشر رائد، ۱۳۹۳ ش.
۳. دانشنامه عقاید اسلامی، محمد محمدی ری شهری، دارالحديث، ۱۳۸۵ ش.
۴. حق الیقین فی معرفه اصول الدين، عبدالله شبر، نشر عابدی، بی تا.
۵. علم الیقین فی اصول الدين، ملا محسن فیض کاشانی، تحقیق: محسن بیدار فر، نشر بیدار، ۱۳۷۷ ش.
۶. الذخيرة فی علم الکلام، شریف مرتضی، تحقیق: سید احمد حسینی، مؤسسة النشر الإسلامي، ۱۴۱۱ ق.
۷. قواعد المرام فی علم الکلام، ابن میثم بحرانی، تحقیق: سید احمد حسینی، مكتبة آية الله المرعشي النجفي، ۱۴۰۶ ق.

۸. گوهر مراد، فیاض لاهیجی، تهران، نشر سایه، ۱۳۸۳ ش.
۹. شرح اصول الکافی، ملاصدرا، تصحیح: محمد خواجوی، وزارت فرهنگ و آموزش عالی، ۱۳۶۶ ش.
۱۰. عدل الهی، مرتضی مطهری، نشر صدرا، ۱۳۸۹ ش.
۱۱. الاقتصاد فيما يتعلق بالاعتقاد، شیخ طوسی، دار الأضواء، ۱۴۰۶ ق.
۱۲. المنقذ من التقليد، سدید الدین حمصی رازی، مؤسسة النشر الإسلامي، ۱۴۱۲ ق.
۱۳. اللوامع الالهية فی المباحث الکلامية، مقداد بن عبدالله فاضل مقداد، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، ۱۳۸۰ ش.
۱۴. البداء فی ضوء الكتاب و السنة، آیت الله جعفر سبحانی، تقریر از جعفر الهادی، دار الأضواء، ۱۴۰۸ ق.
۱۵. انسان و سرنوشت، شهید آیت الله مرتضی مطهری، نشر صدرا، ۱۳۸۸ ش.
۱۶. معارف قرآن (خداشناسی)، محمد تقی مصباح یزدی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمته الله علیه، ۱۳۹۶ ش.
۱۷. توحید الامامیه، محمد باقر ملکی میانجی، سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۷۳ ش.
۱۸. پیام قرآن، ناصر مکارم شیرازی، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۱-۱۳۸۴ ش.
۱۹. معرفت عدل الهی، رضا برنجکار، انتشارات نبا، ۱۳۸۵ ش.
۲۰. خدا و مسئله شر، محمد حسن قدردان قراملکی، بوستان کتاب قم (انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم)، ۱۳۸۸ ش.
۲۱. پاسخ به شبهات کلامی (دفتر ششم)، محمد حسن قدردان قراملکی، انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی تهران، ۱۳۸۸.

کلام تحلیلی امامیه (۵) (نبوت)

عنوان درس			نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعت	شیوه اجرا				پیش نیاز			شیوه ارزشیابی		
کلام تحلیلی امامیه (۵) (نبوت)			تفصیلی	مجموعی			حضوری	بیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	تلفیقی	تجربی	
			*		۴	۶۴	*					*	*			

اهداف

شناخت دقیق دیدگاه قرآن و روایات در مورد ضرورت نبوت و رسالت، اوصاف، اهداف و وظایف پیامبران و حقیقت نبوت و وحی نبوی، راه‌های شناخت پیامبران (معجزه...)، نبوت پیامبر اکرم ﷺ مسأله خاتمیت و پاسخ به شبهات.

سرفصل‌ها

۱. کلیات:

- پیشینه؛
 - مفهوم نبوت، رسالت و فرق آن دو؛
 - ضرورت و فوائد بعثت.
۲. راه‌های شناخت پیامبران:

- معجزه؛
 - بشارت و گواهی پیامبران؛
 - قراین و شواهد.
۳. وحی و اقسام آن؛
۴. ویژگی‌های پیامبران؛
- علم؛
 - عصمت؛
 - فضایل اخلاقی.

۵. وظائف و مناصب پیامبران:

■ تعلیم؛

■ تزکیه؛

■ ولایت و اجراء.

۶. نبوت خاصه پیامبر اسلام و ادله آن؛

۷. قرآن و وجوه اعجاز آن:

■ فصاحت و بلاغت؛

■ هماهنگی؛

■ معارف عمیق؛

■ پیشگویی.

۸. خاتمیت؛

۹. پاسخ به شبهات نبوت.

منابع

منابع اصلی

۱. اثبات نبوت خاتم الانبیاء صلی الله علیه و آله و حقانیت دین اسلام: راه سعادت، ابوالحسن شعرانی، کتابخانه صدوق، ۱۳۹۱ق.
۲. بیان الفرقان فی توحید القرآن، مجتبی قزوینی، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، ۱۳۹۰ش.

منابع فرعی

۱. الذخیره فی علم الکلام، شریف مرتضی، تحقیق: سید احمد حسینی، مؤسسة النشر الإسلامی، ۱۴۱۱ق.
۲. اللوامع الالهیه فی المباحث الکلامیه، فاضل مقداد، تحقیق: شهید قاضی طباطبائی، دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۴۲۲ق.
۳. إثبات الهداة بالنصوص و المعجزات، شیخ حر عاملی، مؤسسة الأعلمی، ۱۴۲۲ق.
۴. گوهر مراد، فیاض لاهیجی، نشر سایه، ۱۳۸۳ش.
۵. حق الیقین فی معرفه اصول الدین، عبدالله شبر، نشر عابدی/ بی تا.

۶. کفایة الموحدين، اسمعیل بن احمد نوری طبرسی، تحقیق: غلامرضا رضایی، نشر رائد، ۱۳۹۳ش.

۷. الالهیات علی هدی الکتاب و السنة و العقل، آیه الله جعفر سبحانی، المركز العالمی للدراسات الإسلامية، ۱۴۱۲ق.

۸. نبوت، مرتضی مطهری، نشر صدرا، ۱۳۹۰ش.

۹. خاتمیت، مرتضی مطهری، نشر صدرا، ۱۳۸۷ش.

۱۰. وحی و نبوت، عبدالله جوادی آملی، تحقیق: مرتضی واعظ جوادی، نشر اسراء، ۱۳۸۹ش.

۱۱. معارف قرآن (راه و راهنماشناسی)، محمد تقی مصباح یزدی، مؤسسه امام خمینی رحمه الله علیه، ۱۳۸۶ش.

۱۲. قلمرو دین، عبدالحسین خسرو پناه، مرکز مطالعات و پژوهش های فرهنگی حوزه علمیه، ۱۳۸۱ش.

۱۳. وحی شناسی، علی ربانی گلپایگانی، نشر رائد، ۱۳۹۱ش.

۱۴. وحی شناسی، محمدباقر سعیدی روشن، کانون اندیشه جوان، ۱۳۸۸ش.

۱۵. تناقض نما یا غیب نمون: نگرشی نو به معجزه، امین احمدی، قم، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۹ش.

۱۶. معجزه در قلمرو عقل و دین، محمدحسن قدردان قراملکی، بوستان کتاب، ۱۳۸۳ش.

۱۷. آیین خاتم، محمدحسن قدردان قراملکی، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۸۸ش.

۱۸. چیستی و چرایی ختم نبوت، علی ربانی گلپایگانی، آوای منجی، ۱۳۹۴ش.

۱۹. پیام قرآن، آیه الله مکارم، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۱ش.

۲۰. تفسیر موضوعی قرآن، تنزیه انبیاء، محمدهادی معرفت، نشر نبوع، ۱۳۷۴ش.

۲۱. کلم الطیب در تقریر عقاید اسلام، سید عبدالحسین طیب اصفهانی، نشر قائم سید عبدالحسین طیب اصفهانی، ۱۳۳۳ش.

۲۲. پژوهشی در عصمت معصومان، احمد حسین شریفی، سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۷۷ش.

۲۳. پاسخ به شبهات کلامی (دفتر دوم و سوم)، محمدحسن قدردان قراملکی، انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی تهران، ۱۳۸۸.

کلام تحلیلی امامیه (۶) (امامت)

عنوان درس			نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعات	شیوه اجرا				پیش نیاز			شیوه ارزشیابی		
کلام تحلیلی امامیه (۶) (امامت)			نظری	عملی			حضوری	بیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	تلفظی	تجزیاتی	
			*		۴	۶۴	*					*	*			

اهداف

- شناخت دقیق دیدگاه قرآن و روایات در مورد حقیقت امامت و ولایت، نیاز به امام، ولایت تکوینی و تشریعی، مقامات، ویژگی‌ها، وظائف و اختیارات امام، عدم تعارض امامت با خاتمیت و... و پاسخ به شبهات مرتبط؛
- اثبات عقلی و نقلی امامت امیرالمومنین علیه السلام و سایر ائمه علیهم السلام و نقد ادله خلافت خلفای سه گانه و پاسخ به شبهات مرتبط.

سرفصل‌ها

۱. کلیات:

- اهمیت و ضرورت؛
- پیشینه؛
- منابع؛
- روش بحث.
- تعریف امامت و خلافت در تشیع و تسنن؛
- ولایت تکوینی و تشریعی؛
- ضرورت و نیاز به امام؛
- ویژگی‌های امام؛
- عصمت؛
- علم؛

■ نصب؛

■ نص؛

■ افضلیت.

۶. وظایف و اختیارات امام:

■ تعلیم دین؛

■ تربیت و تهذیب؛

■ زعامت و رهبری؛

■ حفظ دین از انحراف و بدعت.

۷. وظائف امت در برابر امام:

■ شناخت امام؛

■ اطاعت از امام؛

■ نسبت امامت با خاتمیت؛

■ محبت به امام؛

■ نصرت امام.

۸. براهین عقلی امامت امیرالمومنین علیه السلام؛

■ افضلیت؛

■ معجزه.

۹. نصوص امامت امیرالمؤمنین علیه السلام؛

■ الف. آیات:

■ آیه ولایت؛

■ آیه انذار؛

■ آیه تبلیغ.

■ ب. روایات:

■ حدیث غدیر؛

■ حدیث منزلت.

۱۰. ادله عدم صلاحیت خلافت خلفای سه گانه؛

■ سابقه خلفا؛

■ عدم عصمت خلفا؛

■ علم ناکافی؛

■ فقدان کمالات اخلاقی مثل شجاعت.

۱۱. براهین عقلی و نصوص امامت سایر ائمه علیهم السلام؛

۱۲. پاسخ به شبهات.

منابع

منابع اصلی

۱. دلائل الصدق لنهج الحق، جلد ۴، ۵ و ۶، محمد حسن مظفر، مؤسسه آل البيت علیهم السلام، ۱۴۲۲ق.

۲. ضیاء العالمین فی بیان امامة الائمة المصطفین، ابوالحسن فتونی، مؤسسه آل البيت علیهم السلام، ۱۳۹۲ش.

منابع فرعی

۱. التوحید و الشریک فی القرآن الکریم، آیه الله سبحانی، مؤسسه الامام الصادق علیه السلام، سال نشر، ۱۴۱۶ق.

۲. المنقذ من التقليد، سدید الدین حمصی رازی، مؤسسه النشر الاسلامی، ۱۴۱۲ق.

۳. قواعد المرام فی علم الکلام، ابن میثم بحرانی، محقق: احمد حسینی اشکوری، مکتبه آیه الله العظمی المرعشی النجفی، ۱۴۰۶ق.

۴. حق الیقین فی معرفه اصول الدین، عبدالله شبر، نشر عابدی، بی تا.

۵. الصراط المستقیم إلى مستحق التقدیم، علامه بیاضی، المکتبه المرتضویة، ۱۳۸۴ش.

۶. اثبات ولایت، علی نمازی شاهرودی، نیک معارف، ۱۳۷۵ش.

۷. امامت و رهبری، مرتضی مطهری، صدرا، ۱۳۹۰ش.

۸. امامت پژوهی، جمعی از نویسندگان، زیر نظر یزدی مطلق، دانشگاه علوم اسلامی رضوی، ۱۳۸۱ش.

۹. جواهر الکلام فی معرفة الامامة و الامام، سید علی میلانی، الحقائق، ۱۳۸۹ ش.
۱۰. الامامة الالهية، محاضرات محمد سند، محمد علی بحر العلوم، عصر ظهور، ۱۳۷۹ ش.
۱۱. الامامة الكبرى و الخلافة العظمی، سید محمد حسن قزوینی، دارالمحتبی، ۱۴۲۷ ق.
۱۲. پاسخ به شبهات کلامی (دفتر چهارم)، محمد حسن قدردان قراملکی، انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی تهران، ۱۳۸۸.

کلام تحلیلی امامیه (۷) (مهدویت)

عنوان درس			نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعات	شیوه اجرا					پیش نیاز			شیوه ارزشیابی		
کلام تحلیلی امامیه (۷) (مهدویت)			تفصیلی	عمومی			حضوری	بیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	تجربی	تفصیلی	تجربی	تفصیلی
			*		۲	۳۲	*				*		*				

اهداف

شناخت دقیق دیدگاه قرآن و روایات در مورد مباحث مهدویت، تبیین اشتراکات و اختلافات منجی نزد اهل سنت و ادیان و پاسخ به شبهات مرتبط.

پیش نیاز

امامت عامه و خاصه.

سرفصل‌ها

۱. کلیات؛

- مفاهیم؛
- ضرورت؛
- پیشینه؛
- منابع.

۲. موعود در ادیان؛

۳. مهدویت در شیعه و سنی؛

۴. شخصیت امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف از منظر تاریخ و حدیث؛

۵. ادله اثبات وجود امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف؛

۶. آیات مرتبط با مهدویت؛

۷. غیبت امام؛

■ مفهوم غیبت

■ فلسفه غیبت

■ کیفیت غیبت

■ فایده غیبت

■ مشاهده و رویت امام

■ ارتباط با وکلاء و نواب

■ طول عمر

۸. مفهوم انتظار و وظایف مردم در عصر غیبت؛

۹. نشانه های ظهور؛

۱۰. ویژگی های عصر ظهور؛

۱۱. ویژگی های دولت امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف؛

۱۲. رجعت؛

۱۳. نقد مدعیان دروغین مهدویت؛

۱۴. پاسخ به شبهات.

منابع

منابع اصلی

۱. امامت و مهدویت، لطف الله صافی گلپایگانی، دفتر نشر آثار حضرت آیه الله صافی گلپایگانی، ۱۳۹۱ ش.
۲. درسنامه مهدویت، خدامراد سلیمیان، بنیاد فرهنگی موعود، ۱۳۸۷ ش.

منابع فرعی

۱. کمال الدین و تمام النعمة، شیخ صدوق، انتشارات اسلامیه، ۱۳۹۵ ق.
۲. موسوعة الامام المهدی، شهید سید محمد صدر، دارالتعارف، بی تا.
۳. دانشنامه امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف، محمد محمدی ری شهری، نشر دار الحديث، ۱۳۹۳ ش.
۴. المهدی المنتظر فی ضوء الاحادیث والآثار الصحیحة، عبد العظیم عبد العظیم البستوی، دار ابن الحزم، ۱۹۹۹ م.

۵. معجم احاديث الامام المهدي عليه السلام، علي كوراني، مؤسسة المعارف الاسلامية، تحت اشراف الشيخ علي الكوراني، ۱۴۱۱ق.
۶. الزام الناصب في اثبات حجة الغائب، علي حائري يزدي، مؤسسة الاعلمي ۱۴۲۲ق.
۷. كتاب الغيبة في الامام الثاني عشر القائم الحجة، سيد اسد الله بن محمد باقر شفتي مؤسسة عروة الوثقى، ۱۴۲۸ق.
۸. اصالة المهدوية في الاسلام، مهدي فقيه ايماني، مؤسسة المعارف الاسلامية، ۱۳۷۸ش.
۹. الامام المهدي عند اهل السنة، مهدي فقيه ايماني، مجمع جهاني اهل البيت عليهم السلام، ۱۴۳۱ق.
۱۰. در انتظار ققنوس، ثامر هاشم العبيدي، انتشارات آموشي و پژوهشي امام خميني رحمه الله، ۱۳۷۹ش.
۱۱. مصلح جهاني، سيد هادي خسروشاهي، نشر اطلاعات، ۱۳۸۷ش.
۱۲. كتاب الغيبة، شيخ طوسي، تحقيق عباد الله تهراني و علي احمد ناصح، مؤسسة المعارف الإسلامية، ۱۴۲۵ق.
۱۳. كتاب الغيبة، محمد ابراهيم نعماني، دارالكتب الاسلامية، ۱۳۸۷ش.
۱۴. نجم الثاقب، ميرزا حسين نوري، مسجد جمكران، ۱۳۸۴ق.
۱۵. منتخب الأثر، لطف الله صافي گلپايگاني، مكتبة آيت الله لطف الله صافي گلپايگاني، ۱۳۸۰ش.
۱۶. مهدي موعود، محمد باقر مجلسي، ترجمه علي دواني (ترجمه ج ۵۳ تا ۵۱ بحار الانوار)، انتشارات اسلاميه، ۱۳۷۸ش.
۱۷. يوم الخلاص، كامل سليمان، مؤسسه انصارالحسين عليه السلام الثقافي، ۱۹۹۱م.
۱۸. عقد الدرر في اخبار المنتظر، يوسف بن يحيى مقدسي شافعي، مسجد جمكران، ۱۳۸۷ش.
۱۹. البيان في اخبار صاحب الزمان، ابو عبدالله محمد گنجي الشافعي، دار احياء تراث أهل البيت عليهم السلام، ۱۴۰۴ق.
۲۰. الامام المهدي، سيد صدر الدين صدر، بوستان كتاب، ۱۳۸۶ش.

کلام تحلیلی امامیه (۸) (انسان شناسی)

عنوان درس			نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعات	شیوه اجرا				پیش نیاز			شیوه ارزشیابی		
کلام تحلیلی امامیه (۸) (انسان شناسی)			تئوری	عملی			حضوری	بیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	تشریحی	تثاقبی	تحقیقی
			*		۲	۳۲	*					*	*			

اهداف

شناخت مباحث مهم مربوط به نفس انسان، ابعاد، قوا و کارکردهای آن مانند حدوث و قدم نفس، رابطه روح و جسم، مراحل خلقت، تجرد روح، سعادت و شقاوت انسان.

سرفصل ها

۱. کلیات:

- مفاهیم؛
- ضرورت بحث؛
- پیشینه؛
- منابع.

۲. حقیقت انسان؛

۳. تعریف و اقسام نفس (نباتی، حیوانی، انسانی)؛

۴. حدوث و قدم نفس؛

۵. انسان در عوالم پیشین؛

۶. خلقت، رشد و تکامل انسان؛

۷. تجرد نفس؛

۸. رابطه نفس و بدن؛

۹. قوا و ساحت های نفس (فطرت، عقل، اختیار)؛

۱۰. کرامت انسان؛

۱۱. سعادت و شقاوت؛

۱۲. پاسخ به شبهات.

منابع

منبع اصلی

۱. انسان شناسی، رضا برنجکار، علینقی خدایاری، دفتر نشر معارف ۱۳۹۰ ش.
۲. معارف قرآن (انسان شناسی)، محمد تقی مصباح یزدی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمته الله علیه، ۱۳۸۵ ش.

منبع فرعی

۱. تفسیر موضوعی قرآن کریم، عبدالله جوادی آملی، تحقیق: غلامعلی امین دین، اسراء ۱۳۹۴ ش.
۲. علم النفس فلسفی، غلام رضا فیاضی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمته الله علیه، ۱۳۸۹ ش.
۳. انسان شناسی، محمود رجبی، پژوهشکده حوزه و دانشگاه، ۱۳۹۴ ش.
۴. انسان شناس اسلامی، عبدالحسین خسروپناه، دفتر نشر معارف، ۱۳۹۳ ش.
۵. انسان شناسی، احمد واعظی، نشر سمت، ۱۳۹۱ ش.
۶. گوهر مراد، فیاض لاهیجی، نشر سایه، ۱۳۸۳ ش.
۷. انسان کامل، مرتضی مطهری، نشر صدرا، ۱۳۹۰ ش.
۸. تفسیر انسان به انسان، عبدالله جوادی آملی، تحقیق: محمد حسین الهی زاده، نشر اسراء، ۱۳۹۵ ش.
۹. آفرینش انسان، محمد تقی جعفری، مؤسسه تدوین و نشر آثار علامه جعفری، ۱۳۹۰ ش.

کلام تحلیلی امامیه (۹) (معاد)

عنوان درس			نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعت	شیوه اجرا					شیوه ارزشیابی		
کلام تحلیلی امامیه (۹) (معاد)			تفصیلی	مجموعی			حضوری	بیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	تثاقبی
			*		۲	۳۲	*					*	*	

اهداف

شناخت دقیق دیدگاه قرآن و روایات در مورد ادله و براهین اثبات معاد، ویژگی‌ها و مواقف معاد و مسائل مرتبط با آن و پاسخ به شبهات مرتبط.

سرفصل‌ها

۱. کلیات:

- مفاهیم؛
- ضرورت بحث؛
- پیشینه؛
- منابع.

۲. ادله و براهین اثبات معاد:

- برهان حکمت؛
- برهان عدالت.

۳. مرگ؛

۴. کیفیت معاد:

- معاد روحانی؛
- معاد جسمانی؛
- معاد مثالی.

۵. برزخ؛

۶. أشرط الساعه؛
۷. مواقف قیامت؛
۸. بهشت و جهنم؛
۹. شفاعت؛
۱۰. حبط و تکفیر؛
۱۱. پاسخ به شبهات.

منابع

منابع اصلی

۱. تنبیهای حول المبدأ و المعاد، حسنعلی مروارید، مجمع البحوث الاسلامیه الآستانه الرضویه المقدسه، ۱۳۷۶ ش.
۲. کفایة الموحدين، اسماعیل نوری طبرسی، تحقیق: غلامرضا رضایی، نشر رائد، ۱۳۹۳ ش.

منابع فرعی

۱. المنقذ من التقليد، سدید الدین حمصی رازی، مؤسسة النشر الإسلامی، ۱۴۱۲ ق.
۲. اللوامع الالهية فی المباحث الکلامية، فاضل مقداد، تحقیق: شهید قاضی طباطبائی، دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۴۲۲ ق.
۳. گوهر مراد، فیاض لاهیجی، تهران، نشر سایه، ۱۳۸۳ ش.
۴. منهج الرشاد فی معرفة المعاد، محمد نعیم طالقانی، تحقیق: رضا استادی، آستان قدس رضوی، ۱۴۱۱ ق.
۵. معاد در قرآن (تفسیر موضوعی قرآن/ جلد ۴)، عبدالله جوادی آملی، نشر اسراء، ۱۳۸۱ ش.
۶. حق الیقین فی معرفة أصول الدین، سید عبدالله شبر، أنوار الهدی، ۱۴۲۴ ق.
۷. الالهیات علی هدی الكتاب و السنة و العقل، جعفر سبحانی، قم، المركز العالمی للدراسات الإسلامیة، ۱۴۱۲ ق.
۸. پیام قرآن، آیه الله مکارم، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۱ ش.
۹. بسوی جهان ابدی، زین العابدین قربانی لاهیجی، مؤسسه مطبوعاتی طباطبائی، ۱۳۸۷ ق.
۱۰. معاد از دیدگاه قرآن، حدیث و عقل، حسین ربانی نقابی میانجی، حسین ربانی نقابی میانجی، ۱۳۷۳ ش.

۱۱. معاد، آیت الله مرتضی مطهری، نشر صدرا، ۱۳۷۲ش.
۱۲. زندگی جاوید و حیات اخروی، آیت الله مرتضی مطهری، نشر صدرا، ۱۳۶۰ش.
۱۳. معرفت معاد، علی ملکی میانجی، انتشارات نبأ، ۱۳۹۲ش.
۱۴. دانشنامه عقائد اسلامی، رضا برنجکار، انتشارات دارالحدیث، ۱۳۸۵ش.
۱۵. کلم الطیب، سید عبدالحسین طیب، تهران، کتابخانه اسلام، ۱۳۶۲ش.
۱۶. پاسخ به شبهات کلامی (دفتر پنجم)، محمدحسن قدردان قراملکی، انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی تهران، ۱۳۸۸.

کلام جدید

عنوان درس			نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعات	شیوه اجرا				پیش نیاز			شیوه ارزشیابی		
کلام جدید			نظری	عملی			مجازی	غیر حضوری	بیمه حضوری	حضوری	دارد	ندارد	کتابی	شفاهی	تحقیقی	
			*		۴	۶۴	*						*			

اهداف

بررسی عقلی و نقلی مسائل کلام جدید.

پیش نیاز:

کلیات علم کلام.

سرفصل ها

۱. گونه های مسائل کلامی؛
۲. مفهوم و تاریخچه کلام جدید؛
۳. تعریف دین و قلمرو آن؛
۴. دین، تجربه دینی و وحی الهی؛
۵. دین، عقل و ایمان؛
۶. دین و علم؛
۷. قرائت های مختلف از دین؛
۸. تکثرگرایی در دین؛
۹. رابطه دین و مدرنیته (اومانیزم، سکولاریسم و...)
۱۰. رابطه دین و سیاست؛
۱۱. دین و الحاد (الحاد فلسفی، الحاد عملی و الحاد جدید).

منابع

منابع اصلی

۱. کلام جدید، حسن یوسفیان، نشر سمت، ۱۳۹۱ ش.
۲. مسائل جدید کلامی و فلسفه دین، عبدالحسین خسروپناه، نشر المصطفی، ۱۳۹۸ ش.

منابع فرعی

۱. درآمدی بر کلام جدید، هادی صادقی، مؤسسه فرهنگی طه، ۱۳۹۴ ش.
۲. مدخل مسائل جدید در علم کلام، جعفر سبحانی، نشر مؤسسه امام صادق علیه السلام، ۱۳۸۲ ش.
۳. علم کلام جدید، محمد شبلی نعمان، نشر اساطیر، ۱۳۸۶ ش.

مبانی و روش‌های تفسیری امامیه

عنوان درس			نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعات	شیوه اجرا				پیش‌نیاز			شیوه ارزشیابی		
مبانی و روش‌های تفسیری امامیه			تئوری	عملی			حضوری	بیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	شفاهی	تحقیقی	
			*		۲	۳۲	*						*			

اهداف

آشنایی با مبانی، کتب و روش‌های تفسیری امامیه.

سرفصل‌ها

۱. بخش اول: روش‌ها و گرایش‌های تفسیر قرآن:

- تفسیر عقلی و اجتهادی؛
- تفسیر روایی؛
- تفسیر عرفانی.

۲. بخش دوم: برخی از قواعد تفسیر قرآن:

- رابطه قرآن و حدیث؛
- حجیت خبر واحد در تفسیر و نقش احادیث ضعیف در تفسیر؛
- مرجعیت پیامبر و اهل بیت علیهم‌السلام در تفسیر قرآن؛
- تأویل و ضوابط آن.

۳. بخش سوم: برخی از مهمترین مباحث علوم قرآنی:

- تحریف قرآن
- وجه اعجاز قرآن

منابع

منابع اصلی

۱. قواعد تفسیر قرآن، علی اکبر بابایی، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۹۷ ش.

منابع فرعی

۱. بررسی تطبیقی مبانی تفسیر قرآن در دیدگاه فریقین، دکتر فتح الله نجارزادگان، نشر سمت، ۱۳۹۰ ش.

۲. مجمع البیان فی تفسیر القرآن، فضل بن حسن طبرسی، نشر ناصر خسرو، ۱۳۸۴ ش.

۳. روش شناسی تفسیر قرآن، بابایی و همکاران، نشر سمت، ۱۳۹۴ ش.

۴. روش تفسیر قرآن، محمود رجبی، پژوهشکده حوزه و دانشگاه، ۱۳۹۶ ش.

۵. التمهید فی علوم القرآن، محمد هادی معرفت، انتشارات التمهید، ۱۳۸۸ ش.

۶. مکاتب تفسیری، علی اکبر بابایی، نشر سمت، ۱۳۸۱ ش.

۷. درسنامه روش ها و گرایش های تفسیری قرآن، محمد علی رضایی اصفهانی، مرکز بین المللی نشر المصطفی، ۱۳۸۸ ش.

۸. روش های تاویل قرآن، دکتر محمد کاظم شاکر، بوستان کتاب، ۱۳۸۸ ش.

۹. علوم قرآن، دکتر محمد کاظم شاکر، نشر دانشگاه قم، ۱۳۹۱ ش.

۱۰. رابطه متقابل کتاب و سنت، علی نصیری، سازمان پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۸۶ ش.

۱۱. علوم قرآن در مکتب اهل بیت (علیهم السلام)، علی اصغر ناصحیان، نشر آستان قدس رضوی، ۱۳۹۳ ش.

۱۲. التفسیر و المفسرون فی ثوبه القشيب، محمد هادی معرفت، الجامعة الرضوية للعلوم الاسلامية، ۱۳۷۷ ش.

۱۳. بیان الفرقان فی توحید القرآن، مجتبی قزوینی، دفتر تبلیغات اسلامی قم، ۱۳۹۰ ش.

۱۴. تفسیر روایی جامع، عبد الهادی مسعودی، دارالحدیث، ۱۳۹۶ ش.

۱۵. مبانی و قواعد تفسیر روایی، محمد فاکر میبدی، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۹۱ ش.

۱۶. معرفی توصیفی تفاسیر روایی معروف شیعه، محمود ابوترابی، نشر سمت، ۱۳۹۳ ش.

۱۷. درآمدی بر تفسیر جامع روایی، محمدی ری شهری، نشر دارالحدیث، ۱۳۹۴ ش.

۱۸. اعتبار و کاربرد روایات تفسیری، علی احمد ناصح، بوستان کتاب، ۱۳۸۷ ش.

مبانی و روش‌های اعتبارسنجی احادیث امامیه

عنوان درس			نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعات	شیوه اجرا				پیش‌نیاز			شیوه ارزشیابی		
مبانی و روش‌های اعتبارسنجی احادیث امامیه			تئوری	عملی			حضوری	بیمه‌حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	تجربی	تلفیقی	تحقیقی
			*		۲	۳۲	*					*	*			

اهداف

آشنایی با مبانی و روش‌های اعتبارسنجی احادیث.

سرفصل‌ها

۱. کلیات:

- معنای مفاهیم:
- اعتبارسنجی؛
- حجیت؛
- روایت، حدیث.
- مبانی معرفتی اعتبارسنجی حدیث؛
- آشنایی با تاریخ حدیث شیعه:
- تفاوت حدیث شیعه با حدیث اهل سنت؛
- اصالت میراث حدیثی امامیه.
- شیوه اعتبارسنجی حدیث امامیه در گذشته و حال؛
- ابعاد مختلف اعتبارسنجی:
- رجال و بررسی‌های سندی؛
- چستی رجال علم؛
- ضرورت بررسی‌های سندی.
- اصالت سنجی منبع؛

■ صحت سنجی نسخه؛

■ متن پژوهی؛

■ نقد مضمون.

۲. سندشناسی و اعتبارسنجی حدیث امامیه:

■ راوی شناسی:

■ توثیق و تضعیف راویان:

راه‌های توثیق و تضعیف؛

الفاظ توثیق و تضعیف.

■ طبقه و مذهب راویان؛

■ منابع رجالی امامیه؛

■ تمیز مشترک؛

■ توحید مختلف.

■ سند شناسی:

■ فهم مفاد سند؛

■ شناخت تصحیفات سند؛

■ اسناد مشهور کتب اربعه.

۳. منبع شناسی و اعتبارسنجی حدیث امامیه:

■ صحت انتساب کتاب به مولف؛

■ اصالت نسخه موجود کتاب.

۴. نقد متن و محتوا و اعتبارسنجی حدیث امامیه:

■ بازشناسی متن حدیث از غیر آن؛

■ اعتبارسنجی برپایه مضمون:

■ مضمون حدیث و قرآن؛

■ مضمون حدیث و مبانی کلامی؛

■ مضمون حدیث و علم روز؛

■ مضمون حدیث و تاریخ؛

■ علو مضمون.

منابع

منابع اصلی

۱. مقدمه معجم رجال الحديث، ابوالقاسم خویی، نشر الثقافة الاسلامية في العالم، ۱۳۹۰ق.
۲. اعتبارسنجی احادیث شیعه، سید علیرضا حسینی شیرازی، نشر سمت، ۱۳۹۸ش.

منابع فرعی

۱. کلیات علم رجال، جعفر سبحانی، نشر قدس، ۱۳۹۳ش.
۲. اختیار معرفة الرجال، شیخ طوسی، نشر دانشگاه مشهد، ۱۴۰۹ق.
۳. الاعلام الهاديہ الرفيعه فی اعتبار الكتب الاربعه المنیعة، علی نمازی شاهرودی، دفتر انتشارات اسلامی جامعه مدرسين قم، ۱۳۹۷ش.
۴. رجال النجاشی، احمد بن علی نجاشی، نشر جامعه مدرسين حوزه علمیه قم، ۱۳۷۴ش.
۵. مستدرکات علم رجال الحديث، علی نمازی شاهرودی، نشر جامعه مدرسين حوزه علمیه قم، ۱۳۸۴ش.

عرفان اسلامی

عنوان درس			نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعت	شیوه اجرا				پیش نیاز			شیوه ارزشیابی		
عرفان اسلامی			تفصیلی	عمومی			حضوری	بیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	تجربی	تفصیلی	تجربی
			*		۲	۳۲	*				*			*		

اهداف

آشنایی با مبانی، روش و مسائل اساسی عرفان اسلامی و مراحل سیر و سلوک آن با رویکرد به مکتب اهل بیت علیهم السلام.

پیش نیاز

فلسفه اسلامی ۱ تا ۶.

سرفصل‌ها

۱. کلیات:

- مفاهیم؛
- ضرورت بحث؛
- پیشینه؛
- منابع.

۲. موضوع و غایت عرفان اسلامی؛

۳. روش کشف و شهود عرفانی و ملاک حجیت آن؛

۴. رابطه عقل و شهود؛

۵. تاویل قرآن و سنت در پرتو شهود؛

۶. تجلی و مراتب آن؛

۷. قوس نزول و صعود؛

۸. فناء فی الله و بقاء فی الله؛

۹. وحدت و اتحاد؛

۱۰. انسان کامل؛

۱۱. ولایت و اقسام آن؛

۱۲. سیر و سلوک عرفانی و ارتباط آن با اخلاق؛

۱۳. مراحل سیر و سلوک؛

۱۴. شریعت، طریقت و حقیقت؛

۱۵. حالات و مقامات.

منابع

منابع اصلی

۱. مبانی و اصول عرفان نظری، سید یدالله یزدان پناه، مؤسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی رحمته الله علیه، ۱۳۸۹ ش.
۲. فلسفه عرفان، سید یحیی یثربی، بوستان کتاب، ۱۳۹۴ ش.

منابع فرعی

۱. الیواقیت و الجواهر، عبد الوهاب الشعرانی، دار احیاء التراث العربی، مؤسسة التاریخ العربی، ۱۴۱۸ ق.
۲. آشنایی با مجموعه عرفان اسلامی، علی امینی نژاد، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمته الله علیه، ۱۳۹۴ ش.
۳. عارف و صوفی چه می گوید، میرزا جواد تهرانی، نشر آفاق، ۱۳۹۰ ش.
۴. عرفان نظری، سید یحیی یثربی، بوستان کتاب، ۱۳۷۳ ش.
۵. تعلیقات علی شرح فصوص الحکم و مصباح الانس، امام خمینی رحمته الله علیه، تحقیق: حسن رحیمیان، پاسدار اسلام، ۱۴۱۰ ق.
۶. جامع الأسرار و منبع الأنوار، سید حیدر آملی، مرکز انتشارات علمی و فرهنگی وابسته به وزارت فرهنگ و آموزش عالی، ۱۳۶۸ ش.
۷. عین نضاخ، عبدالله جوادی آملی، تحقیق: حمید پارسانیا، نشر اسراء، ۱۳۹۰ ق.

۸. شرح مقدمه قیصری بر فصوص الحکم، سید جلال الدین آشتیانی، انتشارات امیر کبیر، ۱۳۷۰ ش.

۹. کلیات علوم اسلامی ۲ (کلام، عرفان، حکمت عملی)، مرتضی مطهری، نشر صدرا ۱۳۸۱ ش.

۱۰. ۱۰. در جستجوی عرفان اسلامی، محمد تقی مصباح یزدی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمه الله علیه، ۱۳۹۰ ش.

۱۱. ۱۱. آشنایی با علوم اسلامی، رضا برنجکار، سازمان سمت و مؤسسه فرهنگی طه، ۱۳۷۸ ش.

۱۲. ۱۲. فریب سراب، سید یحیی یثربی، نشر فروغ فردا، ۱۳۹۷ ش.

فصل چهارم

جدول پیشنهادی دروس تخصصی
وگرایشی به تفکیک سال درسی

سال اول

ردیف	عنوان درس	نوع درس	واحد		ساعت حضور
			نظری	عملی	
۱	اصول فقه ۱	مشترک	*		۱۶۰
۲	فقه ۱	مشترک	*		۱۶۰
۳	فرق و مذاهب اسلامی	تخصصی رشته	*		۳۲
۴	کتابشناسی منابع کلامی	تخصصی رشته	*		۳۲
۵	روش شناسی کلام اسلامی	تخصصی رشته	*		۳۲
۶	کلیات و تاریخ فلسفه اسلامی	تخصصی رشته	*		۶۴
۷	معرفت شناسی دینی	تخصصی رشته	*		۳۲
۸	مهارت مدیریت و برنامه ریزی آموزشی	مهارتی	*		۱۶
جمع					۵۲۸

سال دوم

ردیف	عنوان درس	نوع درس	واحد		ساعت حضور
			نظری	عملی	
۱	اصول فقه ۲	مشترک	*		۱۶۰
۲	فقه ۲	مشترک	*		۱۶۰
۳	مبانی وقواعد کلام اسلامی	تخصصی رشته	*		۳۲
۴	تاریخ و مدارس کلام امامیه	تخصصی رشته	*		۳۲
۵	مبانی و روش های اعتبارسنجی احادیث امامیه	اختصاصی گرایش	*		۳۲
۶	کلام استدلالی (۱)	تخصصی رشته	*		۶۴
۷	کلام استدلالی (۲)	تخصصی رشته	*		۳۲
۸	کلام استدلالی (۳)	تخصصی رشته	*		۳۲
۹	کلام استدلالی (۴)	تخصصی رشته	*		۳۲
۱۰	روش تبلیغ	مهارتی	*		۱۶
جمع					۵۹۲

سال سوم					
ردیف	عنوان درس	نوع درس	واحد		ساعت حضور
			نظری	عملی	
۱	اصول فقه ۳	مشترک	*		۱۶۰
۲	فقه ۳	مشترک	*		۱۶۰
۳	فلسفه اسلامی (۱)	اختصاصی گرایش	*		۳۲
۴	فلسفه اسلامی (۲)	اختصاصی گرایش	*		۳۲
۵	فلسفه اسلامی (۳)	اختصاصی گرایش	*		۳۲
۶	فلسفه سیاسی اسلام	تخصصی رشته	*		۳۲
۷	مبانی و روش های تفسیری امامیه	اختصاصی گرایش	*		۳۲
۸	روش تحقیق تخصصی	مهارتی	*		۳۲
۹	کلام تحلیلی امامیه (۱)	اختصاصی گرایش	*		۳۲
۱۰	کلام تحلیلی امامیه (۲)	اختصاصی گرایش	*		۳۲
۱۱	کلام تحلیلی امامیه (۳)	اختصاصی گرایش	*		۳۲
۱۲	کلام تحلیلی امامیه (۴)	اختصاصی گرایش	*		۳۲
	جمع		...		۶۴۰

سال چهارم

ردیف	عنوان درس	نوع درس	واحد		ساعت حضور
			نظری	عملی	
۱	کلام تحلیلی امامیه (۵)	اختصاصی گرایش	*		۳۲
۲	کلام تحلیلی امامیه (۶)	اختصاصی گرایش	*		۶۴
۳	کلام تحلیلی امامیه (۷)	اختصاصی گرایش	*		۳۲
۴	کلام تحلیلی امامیه (۸)	اختصاصی گرایش	*		۳۲
۵	کلام تحلیلی امامیه (۹)	اختصاصی گرایش	*		۳۲
۶	کلام جدید	اختصاصی گرایش	*		۳۲
۷	عرفان اسلامی	اختصاصی گرایش	*		۳۲
۸	فلسفه اسلامی (۴)	تخصصی رشته	*		۳۲
۹	فلسفه اسلامی (۵)	تخصصی رشته	*		۳۲
۱۰	فلسفه اسلامی (۶)	تخصصی رشته	*		۳۲
۱۱	مهارت روش تدریس/ مهارت مناظره و ارتباط	مهارتی	*		۳۲
جمع					۳۸۴

